

13 OCAK 1994

MANISA - KUTUPHANE
4714. Subhāni, Taufiq: Fihrist-i nushahā-i hattī-i fārsī-i Kitābhāna-i Maġnīsā / ba-kūšī-i Taufiq Subhāni. - Tihrān, [1987] = 1366 h.s. - 5, 503 S. - (Markaz-i Nasr-i Dānişgāhī; 309 : Kitābsīnāsī; 5)
Parallelsacht.: Catalogue of Persian manuscripts in Manisa Library. - In arab. Schrift, pers. 29 A 21430

Muhtemelen MANISA md. ait olmalı -

362.1109561
YÜ.M Yörükoğlu, Nihad Nuri
Manisa bimarhanesi / by Nihad Nuri Yörükoğlu. - İstanbul: Tıp Tarihi Enstitüsü, 1948. 70 p., 11 p. of plates; 24 cm. - (T.C. İstanbul Üniversitesi Tıp Tarihi Enstitüsü; no. 37)
1. Hospitals, History - Turkey I. Title II. (Series)
5421

354

956.1143
UL.O Uluçay, M. Çağatay
18 ve 19. yüzyıllarda Saruhan'da eşkiyalık halk hareketleri / by M. Çağatay Uluçay. - İstanbul: Berksoy Basımevi, 1955. xvi, 310 p.; 23,5 cm.
1. History, Turkey - Manisa 2. Manisa I. Title
3299

915.6114305
TU.M Turkey [Yearbooks]

Manisa il yıllığı 1973. - Ankara: [T.C. İçişleri Bakanlığı: Manisa Valiliği], 1973. xx, 443, [8] p., [13] leaves of plates: ill. (some col.), maps; 28 cm.
Title on added t.p.: Cumhuriyetin 50. yılında
Bibliography: p. 433 - 435
Includes index
1. Manisa I. Title
7052

- Manisa

ACUN,

Hakkı, (Dr.), "Manisa'daki Türk Devri Yapıları ve Şehrin Gelişimi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, (Danışman Prof. Dr. G. Üner İnal), Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Bölümü, Ankara, (1982), 474 S.

956.1143
AK.M Akşit, Oktay

956.143
AKS.M IRUCA
Manisa tarihi: başlangıçtan M.S. 395 yılına kadar= Magnesia ad Sipylum / by Oktay Akşit. - İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, 1983. 155 p.: 2 maps; 23 cm. - (İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi yayınları; no. 3104)
Includes index
1. History, Turkey - Manisa 2. Manisa I. Title II. Title: Magnesia ad Sipylum III. (Series)
5966

Bu ildeki cami, Kuran kursu, din görevlisi öğrenci v.s konulardaki bilgiler için "CAMİ" poşetine bakınız.

H. 959/M. 1551 tarihli 4 numaralı Manisa Şer'iyye sicili. ÇAMLI, Mehmet. Yüksek Lisans. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 1993. 343 s., 24 ref. Danışman: Prof. Dr. Kazım Yaşar Kopruman. Dili: Tr.

16 MAYIS 1998

726.409561
GÖ.S Gökçen, İbrahim

Saruhan zaviye ve yatırıları / by İbrahim Gökçen. - [Manisa]: C.H.P. Manisa Halkevi, 1946. 98 p.; 24 cm. - (C.H.P. Manisa Halkevi yayınlarından; no. 15)
Title on added t.p.: Sicillere göre XVI. ve XVII. asırlarda
Includes bibliographical references and index
1. Accessory Houses of Worship, Turkey I. Title II. (Series)
7174

728.8209561
UL.M Uluçay, M. Çağatay

Manisa'daki Sarây-ı Amire ve Şehzadeler Türbesi 849 H - 1296 H / by M. Çağatay Uluçay. - Manisa: C.H.P. Manisa Halkevi, 1941. 80 p., 6 p. of plates; 24 cm. - (C.H.P. Manisa Halkevi yayınlarından; 8)
Includes index
1. Palaces and Chateaux - Turkey I. Title II. (Series)
4976

956.1143
MA.

Manisa vilayeti meclisi umumisi 1937 yılı müzakere zabıtnamesi. - İzmir: [s.n.], 1937]. (İzmir: Dereli Basımevi)
263 p.: ill.; 23 cm.
1. History, Turkey - Manisa 2. Manisa

- Manisa

Yörükoğlu, Doç. Dr. Nihat

"Manisa'da Hafsa Sultan Hanıkaht"

Vakıflar Derneği, Ankara.

sayı 13 ss. 489-492

EMECEN,

Feridun M. (Arş. Gör. Dr.), "XVI. Asırda Manisa Esnafına Dair Bazı Mülâhazalar", Türk Kültürü ve Ahilik XXI. Ahilik Bayramı Sempozyumu Tebliğleri, Kırşehir, 13-15 Eylül 1985, (İstanbul Ahilik ve Kültür Vakfı Yayınları, 1986), 203-210.

19 OZAYIRAK 1998

- Manisa

9034 EMECEN, Feridun. From Selânik to Manisa: some information about the immigration of the Jewish weavers. The Via Egnatia under Ottoman rule (1380-1699). Halcyon Days in Crete II: A symposium held in Rethymnon 9-11 January 1994. Ed. E. Zachariadou. Rethymnon: Crete University Press, 1996, pp. 97-112

FILIZOK,

Rıza (Arş. Gör.), "Manisa Folkloru", 1. Mesir Konferansları Manisa 20 - 30 Nisan 1982, (Manisa Turizm Derneği 1982), 29 - 32 S.

- Manisa

15 ARALIK 1998 - Selânik - Yahudilik

13 MAYIS 1993

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ

Yayın Kurulu
Turan Eren - Vali Yardımcısı
F. Necmi Kurt - Vali Yardımcısı
Erşen Akar - İl Planlama Müdürü

MANİSA 2007

Metin Yazımı
Erşen Akar
Hakkı Avan

MADDE 134 İKİNCİ FAKULTE
BOND

Grafik
Reyhan Kestane

Güncel Fotoğraf
RK Tanıtım
Erol Abadaç
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Grafik Tasarım-Baskıya Hazırlık

25 EKİM 2009

Özer Kestane
1464 Sok. No. 2 Park İş Hanı
3 / 302 Alsancak - İzmir
rktanitim@hotmail.com

İSAM
179982

Baskı ve Ciltleme

Ege ofset

Sanayi Ticaret Ltd. Sti.
Kenan Evren Sanayi Sitesi
1260/1 Ada MANİSA
www.egeofset.com.tr

ISBN 978-975-585-800-5

Birinci Baskı: Nisan 2007

Bu kitap Manisa Valiliği yayınıdır.

Kırkağaç Sosyo-Ekonomik Tarih Sempozyumu Bildirileri, 6-7 Eylül 2007,

Haz. Kenan Erdoğan, Mehmet Günay, Kırkağaç, 2007. İSAM 179907

Manisa

İÇİNDEKİLER

27 ŞUBAT 2010

Kırkağaç Kaymakamı Sayın **Aykut Pekmez'in** Sunuş Konuşması.....

Kırkağaç Belediye Başkanı Sayın **Rıza Kayadipli'nin** Konuşması.....

Arş. Gör. Murat TOZAN	Kırkağaç Çevresinde Bulunan Hellenistik Dönem Yerleşmeleri.....	1
Yrd. Doç. Dr. Vehbi GÜNAY	XVI. Yüzyılda Kırkağaç Kasabasının Doğuşu.....	12
Yrd. Doç. Dr. Ertan GÖKMEN	Kırkağaç Kazası Vakfiyyeleri.....	33
Öğr. Gör. Resul ATTİLA	Tanzimat Başlarında Kırkağaç'ın Emiroğlu Mahallesinin Sosyo-Ekonomik Durumu.....	56
Doç. Dr. Ayşe İLKER	Kırkağaç Ağzının Şekil Bilgisi Özellikleri.....	63
Yrd. Doç. Dr. Kemaleddin KUZUCU	Şair Eşref'in Kırkağaç Kaymakamlığı.....	67
Yrd. Doç. Dr. Şerife ÇAĞIN	Şair Eşref ve Şiiri.....	81
Yrd. Doç. Dr. Selim ALTINTOP	Şair Eşref'in Çevre Şairlerle İlişkisi.....	92
Yrd. Doç. Dr. Sabahaddin ÇAĞIN	Şair Eşref'e Dair Anekdotlar.....	112
Doç. Dr. Adem Ceyhan	Yayaköylü Ahmet Efendi ve Nuhbe-i Vehbi Şerhi.....	116
Doç. Dr. Kenan ERDOĞAN Prof. Dr. Nadir ÖZKUYUMCU	Kırkağaçlı Bir Halk Şairi Remzi, Mecmuası, Mahallî Tarih ve Edebiyat Açısından Önemi.....	136
Yrd. Doç. Dr. Raşit Ata	Rüzgar Enerjisi ve Kırkağaç Uygulamaları.....	150
Dr. Feyza CANDAN	Kırkağaç'ta Crocus (Safran) Bitkisi ve Önemi.....	161
	Kırkağaç Resimleri.....	169

MLAB
SONRA GELEN DOKÜMAN

Manisa
130324

MİLLÎ MÜCADELE'DE ALAŞEHİR KONGRESİ VE İÇ EGE BÖLGESİ SEMPOZYUMU

30-31 Ekim 2003

CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

03 Mayıs 2014

Manisa

MANİSA VE ÇEVRESİNDE YUNAN ZULMÜ

(KUVÂ-YI MİLLİYE)

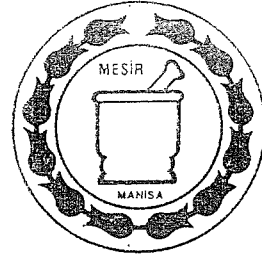
Prof. Dr. Metin Ayışığı

İtilaf devletleri, 30 Ekim 1918'de çok ağır koşulları çok ağır olan Mondros Mütarekesini Osmanlı Hükümeti'ne imzalatmış bulunuyorlardı. Başta İstanbul ve İzmir olmak üzere ülkenin işgal edilmeye başlanması üzerine, meseleyi siyaseten çözmeyi tercih eden Osmanlı Hükümeti'nin başarısız kalması karşısında durumu doğru ve yerinde tespit eden askerî yetkililer, gerekli tedbirleri almakta gecikmediler. Mustafa Kemal Paşanın çok geniş yetkilerle Anadolu'ya gönderilmesi, Erzurum ve Sivas Kongreleri ile Büyük Millet Meclisinin açılmasına kadar devam eden bu büyük mücadelede İstanbul ile Anadolu arasındaki ilişkiler hiçbir zaman kesilmemiş, aksine artan bir şekilde devam etmiştir.

İşgale Karşı Mukavemet ve Kuvâ-yı Millîye Hareketinin Doğuşu

Mondros Mütarekesi'nin ihlal edilmeye başlamasından itibaren düzenli ordunun kuruluşuna kadar geçen devreyi, Kuvâ-yı Millîye dönemi olarak nitelendirmek gerekir. Kuvâ-yı Millîye adıyla kurulmuş olan güçler, düzenli ordu kuruluncaya kadar çok önemli faaliyetlerde bulunmuşlardır.

Mütarekesi sonrası ordular terhis edilmişti. Tümenlerin ve alayların asker sayısı ise birkaç yüze ifade ediliyordu. Bunun yanı sıra, mevcut askerî birliklerin durumu da asker kaçakları nedeniyle daha da azalmıştı. Dolayısıyla Yunanlılar Batı Anadolu'yu işgale başladıklarında karşılarında 56. 57. ve 61. Tümenlerin birkaç yüz kişilik zayıf kuvvetlerini bulmuşlardı. Üstelik Padişah, Yunanlılarla savaş durumunda olmadığını ilan etmiş ve hükümet de gerek askerî kuvvetlerin, gerekse halkın işgale karşı direnmemesini bildirmişti. Bütün olumsuz şartlara rağmen Yunanlılar karşılarında inanılmaz bir direnme ile karşılaştılar. Zayıf mevcutlu askerî birliklerin komutanları, millî duygularla vatanlarını savunurken hamiyetli Türk vatandaşları ve onların yanı sıra, eskiden eşkıyalık yapan bazı efeler, adamlarıyla birlikte bu direnişlere katıldılar ; hatta bazı yörelerde duruma bile hâkim oldular. Halkın, askerinin, efelerin oluşturduğu bu direniş hareketinin ortak noktası vatan savunması ve Türklük duygusu idi. Böylece oluşan bu direniş hareketi Ayvalık'tan Denizli'ye kadar uzanan geniş bir çizgi üzerinde millî cephenin doğmasına yol açtı. Bu millî cepheyi oluşturan kuvvetlere ve bu harekete dar anlamda "Kuvâ-yı Millîye" dendi.

MANİSA DERGİSİ

130324

Ekim 1994 • Sayı : 7

03 Mayıs 2014

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Sahibi

Manisa'yı Mesir'i Tanıtma
ve Turizm Derneği Adına
Cevdet AYTAÇ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İsmet KURUTAÇ

Yazışma Adresi

Utku Mah. İzmir Cd. No : 8 Manisa
Tel : 0 (236) 231 13 37
234 72 34

Baskı

GÜNCEL OFSET
Baskı Ambalaj Sanayi Ltd. Şti.
1479 Sk. No.22/B
Alsancak / İZMİR
Tel : (232) 421 89 64

Dergide yayımlanan yazılarda
belirtilen görüşlerden ve
kullanılan dilden yalnızca
yazarlar sorumludur.

Kaynak belirtmek koşulu ile
yazılardan alıntı yapılabilir.

İÇİNDEKİLER

Milli Mücadelede Manisa

Y. Doç. Dr. Metin AYIŞIĞI
Balıkesir Üniv. Necatibey Fak.
Tarih Böl. Öğr. Üyesi.

Salihli Savaşı ve Salihli'nin Kurtuluşu
Teoman ERGÜL

Manisa'nın Kurtuluşunda Rol

Oynayan Bazı Şahsiyetler
Mehmed Masum OCAK
C.B.Ü Fen. Edb. Fak.
Tarih Böl. Araştırma Görevlisi

Manisa'lı Mücahit Kadınlar
Bedriye Aksakal

Manisa Bağbozumu Şenlikleri
Nusret KÖKLÜ - Yüksek Mimar

Manisa Bağcılığının Mevcut Durumu
Prof. Dr. İbrahim KISMALI
E. Ü. Ziraat Fak. Öğr. Üyesi

Manisa Bağcılığının Yetiştirme Tekniği
Konularındaki Sorunları
Dr. İsmail İLHAN - Ziraat Yük. Müh.
Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü

Hasata Karar Verilirken Dikkat
Edilmesi Gereken Hususlar
Fahri Yıldırım - Ziraat Yük. Müh.
Manisa Tarım İl Müdürlüğü

Üzümlerin Bandırılması ve Kurutulması
Uz. Mustafa E. Köylü - Ziraat Yük. Müh.
Manisa Bağcılık Arş. Enstitüsü

Milli Mücadelede M A N İ S A

- Y.Doç.Dr. -
Metin AYIŞIĞI (*)

15 Mayıs 1919' da kanlı ve vahşiyâne bir şekilde başlayan Yunan işgali, Aydın-Ödemiş-Salihli ve Akhisar istikametinde genişlemeye başlamıştı. "Milne Planı" her yönüyle açıklığa kavuşmadığından, tereddüt içinde olan Aydın ve Manisa Rumları Yunanlıların bir an evvel harekete geçerek işgal sahalarını genişletmelerini, Aydın ve Manisa' yı hemen işgal etmelerini istiyorlardı. Memleketin birçok köşesi istila edilirken, son Osmanlı hükümdarı Vahdeddin ve hükümet mutlak bir acz içinde çırpınıyorlardı. Hükümet nezdinde yapmış olduğu teşebbüslerden bir sonuç alamayan ve umudunu yitiren Anadolu insanı, kendi kendini korumağa ve vatanını savunmaya karar verdi. İstanbul Hükümeti ise hala İtilaf devletlerinden anlayış beklemekteydi. Bu yüzden onları kızdıracak ve tepkilerini çekecek her hareketin karşındaydı. İzmir' deki 17. Kolordu ve valinin işgal karşısındaki tutumu, kolordu

birliklerinin, bilhassa merkezi İzmir' de bulunan 56. tümenin dağılması, Harbiye Nezareti ve Erkân-ı Harbiye-i Umûmiye başkanlığını düşündürmeye başlamıştı. Şakir Paşa'nın istifası ile Harbiye Nezaretine getirilen Şevket Turgut Paşa, Batı Anadolu' da gerekli tedbirleri almak ve Yunanlılara karşı mücadelenin ilk temelini atmak maksadıyla Albay Bekir Sami (Günsav) Bey' i, 17. Kolordu komutan vekilliğine tayin etti. Bekir Sami Bey, veda için Harbiye Nazırını görmeğe gittiği zaman aralarında şu konuşma geçmişti :

— Size hiç bir emir vermedik. Anadolu' da ne yapacaksınız?

— Vatanım neyi emrederse onu.

— Allah muvaffak etsin oğlum. Erleri ve subayları toplayınız. Fakat bir mecburiyet olmadıkça Yunanlılarla çarpışmamaya dikkat ediniz. Haydi oğlum, vatan neyi emderse onu yap. Vatanın emrini yapanlar, her yerde aziz ve

mübarek olurlar. Sen de aziz ve mübarek ol. (1)

Harbiye Nazırı Şevket Turgut Paşa, Bandırma' daki 61. Tümenin başına da Albay Kâzım (Özalp) Bey' i getirdi. Millî Mücadelenin bu bölgedeki kahraman komutanlarından biri de, Aydın' daki 57. Tümenin başında bulunan Albay Şefik (Aker) Bey idi.

16 Mayıs 1919' da Harbiye Nezareti' nin bütün birliklere tebliğ üzere gönderdiği bir yazısı ise tam manasıyla dikkate değerdi. Buna göre, Türk birlikleri yerlerini terketmeyecek ve bir olup bitti halinde, silahlarından tecrid gibi bir muameleye maruz kalmamaları için, toplu bir halde silahları başında daima uyanık bulunacaklardı (2). İşte bütün bu gelişmeler her kesimden halkı harekete geçirdi ve sonunda vatanın kurtulması için fikir birliğine varan bu insanlar, baltaya kadar inen silahları ile, düşmanın modern orduları karşısına dikilmek için bir an bile tereddüt göstermediler.

(*) Balıkesir Ün.Necatibey Eğitim Fak. Tarih Böl. Öğr. Üyesi
1) Milli Mücadele Dergisi, İstanbul 1969, sayı 6, s. 103
2) Kâzım Özalp, Milli Mücadele, C.I, Ankara 1985, s.10

ve Kuva-yı Milliye Sempozyumu

Milli Mücadele'de Manisa ve Kuva-yı Milliye Sempozyumu (6-7 Kasım 2009), Manisa 2009, ss. 5-30.

KUVÂ-YI MİLLİYE ve MANİSA

Prof. Dr. Metin AYIŞIĞI²

MİLLÎ MÜCADELE'DE MANİSA VE KUVA-YI MİLLİYE SEMPOZYUMU

(6-7 Kasım 2009)

03 Mayıs 2014

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Manisa
130324

Kuvâ-yı Millîye dar anlamda "Millî Kuvvetler" olarak, geniş anlamda ise "Millî Mücadele'nin bütün kuvvet ve kuruluşlarını, halk ve orduyu, Müdafaa-i Hukuk, Redd-i İlhak kuruluşları ile T. B. M. M. "ni ifade etmektedir. Kuvâ-yı Millîye, topyekûn bir direnişin ifadesidir.

"Kuvâ-yı Millîye", işgal altındaki bir ülkede halk tarafından oluşturulmuş direniş örgütleridir; bu özellikleri ile bir sivil örgütlenme modelidir; daha sonra Ulusal Kurtuluş Savaşı'na katılan herkesi kapsayan bir kavram olarak kullanılmıştır.

Mustafa Kemal Paşa ise bu konuyu, "Kuvâ-yı Millîyeyi âmil ve iradei milliyeyi hâkim kılmağa azm-i kâfi ile karar vermiş olan ve bütün efrâd-ı milleti ramı bulunan teşkilatımızdır. . . ." sözleriyle tarif etmektedir. Amacının ise "vatanın tamamisini ve milletin istiklâlini temin etmek" olduğunu ifade etmektedir³.

Kuvâ-yı Millîye'nin Teşkilatlanması

Kuvâ-yı Millîye, hiçbir devletin egemenliğini kabul etmeyen, milletin kendi bayrağı altında özgür ve bağımsız yaşamasını sağlayan bir amaca yöneliktir. Kuvâ-yı Millîye boyun eğmeyi ve teslimiyeti savunan

² Balıkesir Üniversitesi, Fen – Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Öğretim Üyesi

³ Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri, III, Atatürk Araştırma Merkezi Yay. , Ankara 1997, 7

08 Temmuz 2015

595

BULUT, Gizem & TUZLAZI, Ertan. An
ethnobotanical study of medicinal plants in Turgutlu
(Manisa-Turkey). *Journal of Ethnopharmacology*,
149 iii (2013) pp. 633-647.

Manisa
130324

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SUNRA GELEN DOKÜMAN

- 1 AYŞE YILDIRIM, 152 numaralı Manisa Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyon ve değerlendirmesi(1092/1681-82), Celal Bayar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2013
- 2 CANER YILMAZ, H. 1060 ? 1061/M. 1650-1651 tarihli 100 nolu Manisa şer'iyye sicili, Celal Bayar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2005
- 3 HADİ SOFUOĞLU, İslam Hukukunun uygulanması açısından Manisa şer'iye sicilleri (1625-1650), Dokuz Eylül Üniversitesi, Doktora, 2010
- 4 HAKKI KARASHAHİN, Gördes ve çevresinde dini hayat, Ankara Üniversitesi, Doktora, 2006
- 5 HANEFİ ERKUL, TD. 544 no'lu Saruhan evkaf defterine göre Manisa vakıfları, Gazi Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010
- 6 Manisa
HASAN UÇAR, Manisa Çeşmeleri, Ege Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2009
- 7 SELDA YILDIZ, XVIII. yüzyılda Manisa'da gündelik hayata ilişkin bir değerlendirme, Ankara Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2006
- 8 SELMAN ÇETİN, 64 no'lu Manisa Şer'iyye Sicili, Celal Bayar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2013
- 9 YUSUF ÇİÇEK, BOA. TTD. 48 numaralı Saruhan Sancağı Piyadegân Defteri'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi, Celal Bayar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2011
- 10 AYŞE YILDIRIM, 152 numaralı Manisa Şer'iyye Sicili'nin transkripsiyon ve değerlendirmesi(1092/1681-82), Celal Bayar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2013 (SİCİL)
- 11 CANER YILMAZ, H. 1060 ? 1061/M. 1650-1651 tarihli 100 nolu Manisa şer'iyye sicili, Celal Bayar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2005 (SİCİL)
- 12 HADİ SOFUOĞLU, İslam Hukukunun uygulanması açısından Manisa şer'iye sicilleri (1625-1650), Dokuz Eylül Üniversitesi, Doktora, 2010 (SİCİL)
- 13 SELMAN ÇETİN, 64 no'lu Manisa Şer'iyye Sicili, Celal Bayar Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2013 (Manisa)

yeni **ipek yolu**
KONYA TİCARET ODASI DERGİSİ

KONYA KİTABI X

ÖZEL SAYI Aralık 2007

RÜÇHAN ARIK-M.OLUŞ ARIK'A
ARMAĞAN

IN HONOUR OF
RÜÇHAN ARIK-M.OLUŞ ARIK

ISBN 978-9944-60-221-1

Editörler
Prof.Dr.Haşim Karpuz
Doç.Dr.Osman Eravşar

125.Yıl

YORUMUN MEŞRUIYETİ: MANİSA ULU CAMİİ ÖRNEĞİ

Prof.Dr. Ayda AREL*

Istanbul'da doğmuştur. İ.Ü.Sanat Tarihi bölümünden mezun olduktan sonra İ.T.Ü. Mimarlık Tarihi ve Rölöve kürsüsüne asistan olmuştur. Univ. Of Michigan (Ann Arbor) dan Master, İ.Ü.Sanat tarihi Enstitüsünden Doktor diploması, İ.T.Ü.Mimarlık Fakültesinden Doçent ve Dokuz Eylül Üniversitesi'nden profesörlük ünvanlarını almıştır. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Sanat Tarihi Kürsüsü, Ege Üniversitesi, Mimarlık ve Mühendislik Fakültesi ile İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinde, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesinde öğretim üyesi olarak bulunmuştur. 1986 yılında erken emekliliğini isteyen Arel'in makalelerinden başka;

18.Yüzyıl İstanbul Mimarisinde Batılılaşma Süreci, (İ.T.Ü.Mim.Fak.Yay.), İstanbul 1975

Osmanlı Konut Geleneğinde Tarihsel Sorunlar, (Ege Üniv.Yay.), İzmir 1982

Tanzimat Öncesi İzmir Sanatında Yeni Yönelimler, (İzmir B.şehir Bel.Yay.), İzmir 2002 başlıklı kitapları bulunmaktadır. Halen Batı Anadolu ayânlık dönemi mimarisi konusundaki kitabını hazırlamaktadır.

Özet

Kitabesine göre H.768/1366 tarihinde Saruhan beyi İshak Çelebi tarafından yaptırıldığı belirtilen Manisa Ulu Camii, sekiz sütuna pandantiflerle binen 10 metre çapındaki kubbesiyle, Selçuk camii geleneğinden kopuşu ifade eden ve Osmanlı mimarisinin merkezi mekân arayışlarını tetikleyen bir "kilit" yapı olarak tanınagelmıştır. Tümüyle şematik ve şekilci olan bir plan değerlendirmesine dayanan ve bu bildiri sahibinin de bir zamanlar kapıldığı bu görüşü gerek yapısal çözümler gerekse belgeler çürütmekte ve söz konusu "yenilikçi" kubbenin bir onarım münasebetiyle ve olasılıkla 17 yüzyılın sonlarına doğru inşa edilmiş olabileceğini ortaya koymaktadır.

Architecture as a fiction: The case of the İshak Çelebi Mosque in Manisa

Abstract

The mosque built by İshak Çelebi of the House of Sarukhan, in 1366, has been considered to represent a point of rupture with the Seljuk tradition as well as a revolutionary leap towards the centralized inner space conception inherent to classical Ottoman mosque architecture. Indeed, its maqsura dome which has a diameter of more than 10 m., rests on pendentives supported by eight pillars, has no structural equal among its contemporaries. Yet, an attentive analysis of the the mosque's constructive and formal features and the evidence provided by sources and historical records, indicate that the said dome is, in all probability, a late 17th century addition due to repairworks. Which is to remind us that the schematic and misinformed interpretation of architecture leads to fiction much too easily disguised as scholarly judgment.

* Prof.Dr. Ayda AREL
Emekli Öğretim Üyesi

77-86

MADDE YAFINLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Teoman ERGÜL

MERKEZİ OTORİTEDEN BAĞIMSIZ
SİVİL TEMELLİ HALK HAREKETİ ÖRNEĞİ OLARAK

KURTULUŞ SAVAŞI'NDA MANİSA

Kebikeç Yayınları-Sanat Kitabevi

©Teoman Ergül

Merkezi Otoriteden Bağımsız, Sivil Temelli Halk Hareketi Örneği olarak
Kurtuluş Savaşı'nda Manisa

ISBN:975-7981-32-X

İkinci basım: Ankara 2007

Birinci basım: İzmir 1991

Kapak Resmi: 19 Mayıs 1919 tarihli *İstiklal Gazetesi* ve 1919'da Salihli

Kapak Tasarımı: Barış Akkurt

TEO TANITIM

Tel: (212) 281 48 51-53 Faks: (212) 281 48 54

Ofset Hazırlık: Düş Atelyesi, Halit Ataseven
(312) 217 70 37

Baskı

Şen Matbaa (312) 230 54 50

Özveren Sokağı 25/B Demirtepe-Ankara

Kebikeç Yayınları-Sanat Kitabevi

Karanfil Sokağı 5/60

Kızılay-Ankara

Tel: (312) 418 62 03

www.sanakitabevi.com.tr

Türkiye Diyanet Vakfı	
İslâm Araştırmaları Merkezi	
Kütüphanesi	
Dem. No:	168 309
Tas. No:	956.0811
	ERG. K

Genişletilmiş 2. bası

Kebikeç

Yrd. Doç. Dr. Mehmet GÜNAY
 Celal Bayar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi
 Tarih Bölümü Öğretim Üyesi
 mehmetgunay2006@hotmail.com

Öz: Batı Anadolu bölgesi ve Manisa'daki Ermeni yerleşimi 16. Yüzyılın sonlarından itibaren başlamıştır. 17. Yüzyılın ilk yarısında da cemaat, oluşumunu tamamlamıştır. Yüzyılın ortalarında ise şehirde bulunan gayr-i müslim unsurlar içerisinde en kalabalık grubu Ermeniler oluşturmaktaydı. Yerleşim yeri olarak Manisa şehrinin dış mahallelerini tercih etmişlerdir. Uğraştıkları mesleklerin ekisiyle farklı konumlara sahip olan iki mahalle meydana getirmişlerdir. Şehirdeki her türlü tarımsal ve ticari faaliyetin içerisinde yer almışlardır. Kısa bir zaman zarfında şehrin diğer sâkinleri ve yöneticileriyle uyumlu bir sosyal ve ekonomik hayatı paylaşır hale gelmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Manisa Ermenileri, Batı Anadolu, Cemaat, Göç, İzmir.

Abstract: Settlement of Armenians in Manisa and Western Anatolia began at the end of 16th century and the Armenian community (cemaat) in the sense of Ottoman millet system was formed at the beginning of the 17th century. By the mid 17th century Armenians was the largest group among the non-Muslims in Manisa. Armenians chose to settle in outskirts of Manisa. Based on their occupations they lived in two different quarters (mahalles). They were involved in all sorts of trade and agriculture. Within a short time Armenians came to share a compatible/peaceful social and economic life with the local population and administrators.

Key Words: Armenians in Manisa, Western Anatolia, Community, Migration, İzmir.

Giriş

Anadolu'daki Ermeni varlığı çok eski dönemlere dayanmaktadır. Fakat Batı Anadolu bölgesindeki Ermeni varlığının oluşumu daha geç tarihlerde gerçekleşmiştir. Manisa şehri başta olmak üzere XVI. Yüzyıl sonlarına kadar bölgede yapılmış olan tahrirlerde gayr-i müslimler arasında Rum ve Yahudiler zikredilirken Ermeniler yer almamaktadır. 1531 yılında yapılan tahrirde tahmini nüfusu 6500 civarında olan şehirde 88 hane Yahudi bulunuyordu. Diğer gayr-i

85-100

Ermeni Araştırmaları, sy. 27-28, 2007 Ankara

30 KASIM 2008

MADDE YAYIMLANDIKTAN
 SONRA GELEN DOKÜMAN

MANISA VALİLİĞİ YAYINIDIR

MANISA VALİLİĞİ YAYINIDIR
SSINIRDA GÖRÜLEN DÜKÜMÜZ

SARUHANOĞULLARI

VE

OSMANLI KLASİK DÖNEMİNDE
MANISA'DA YAŞAYAN KÜLTÜREL İZLERİ

(130324)

10 EYLÜL 2008

TASARIM
R.K. STÜDYO AJANS

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	176624
Tas. No:	956.161 1999

KAPAK TASARIMI
ALTAN TÜRE

BASKI
GÜLERMAT MATBAACILIK

BİRİNCİ BASKI
1999 (1000) ADET

T.C. MANISA VALİLİĞİ'NİN
izni olmaksızın alınıt yapılamaz, çoğaltılamaz.

Manisa - 1999

BEYLİKLER VE ERKEN OSMANLI DÖNEMLERİNDE MANISA

Umut Osman DEMİRKOL*

Manisa hep, "Şehzadeler Kenti" olarak anılır. Bunun sebebi, Manisa' nın 15. Yüzyılın başında Saruhanoğulları' ndan Osmanlı' ya geçmesi ile, şehzadelerin yetiştiği bir kent haline gelmesidir. Bilindiği gibi on dört yaşını geçen şehzadeler, yönetim tecrübesi kazanmaları için belli başlı Anadolu kentlerine gönderilirlerdi (Acun).

Yükselme Dönemi' nde padişah olmuş ya da olamamış bir çok şehzadenin yolu Manisa' dan, ya da aynı açıdan önemli olan bir başka kentten, Amasya' dan geçmiştir. Manisa' ya gönderilen şehzadelerin kıskanıldığı söylenilir (Acun). "Manisa' nın başkent İstanbul' a Amasya' dan daha yakın oluşu, bu şehri Osmanlılar döneminde ikinci derece önemli bir kent haline getirmiştir." (Acun). "Manisa; Akhisar, Balıkesir, Bursa, Mudanya güzergahı ile, tahta geçmekte acele eden şehzadelerin tercih ettiği, İstanbul' a en yakın güzergah olma özelliğini taşır." (Emecen). Elbette, Manisa' dan İstanbul' a gidip padişah olmuş şehzadeler, bu kenti unutmamış ve önemli yapılarla donatmışlardır.

Şüphesiz Manisa, şehzadelerin gelişinden önce de Anadolu' nun önemli bir noktaydı. Muhtemelen bunun en büyük sebebi coğrafi konumudur. Yunan Mitolojisi' nde de adı geçen geçen Spilos Dağı' nın kuzey etekleri, verimli Gediz Ovası' na hakim, stratejik, savunulması kolay yerlerdir (Emecen). Kentin M.Ö. 2000' lere varan tarihi, bu avantajlı konumuna bağlanmalıdır. Manisa hala aynı coğrafi konumda, Spil Dağı' nın eteklerinden Gediz Ovası' na doğru gelişimini sürdüren bir kenttir.

Roma Dönemi' ne gelindiğinde Manisa, Kral Yolu' na yakınlığı ile önem kazanır. Aynı zamanda, İzmir, Foça gibi limanlara yakın ancak denizden gelecek tehlikelerden etkilenmeyecek kadar içeridedir (Emecen). Bu durumun, Bizans döneminde kenti geliştirdiğini ve kente bu dönemde verilen önemi açıkladığını düşünebiliriz. Bizans İmparatoru Jan Dukas, 4. Haçlı Seferleri sırasında bazen İznik' te, bazen ise Manisa' da oturmuş ve 1222' de büyük bir kilise yaptırmıştır (Acun). O zamanki adıyla Magnesia, Bizans döneminde psikoposluk merkezi haline gelmiştir (Emecen). Bütün bunlardan Manisa' nın 13. Yüzyıl' ın başlarına gelindiğinde gelişkin bir kent olduğunu söylemek mümkündür.

14. yüzyılda ise Manisa Türkler' in eline geçer ve Saruhanoğulları Beyliği' nin başkenti olur. Anadolu Selçuklu Devleti' nin yıkılması ile ortaya çıkan Beylikler' den biri olan Saruhanoğulları, diğer beylikler ve devamı oldukları Selçuklular gibi, "hakim oldukları bölgeye damgalarını vurmak istercesine yoğun bir imar faaliyetine girişmişlerdir" (Öney, Gökçen). Bu dönemde Manisa, Ulu Cami Külliyesi gibi, Beylikler Dönemi' nin en karak-

* Yüksek Lisans Öğrencisi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi-İSTANBUL

EVLIYA ÇELEBİ'S BOOK OF TRAVELS

*Land and People of the Ottoman Empire
in the Seventeenth Century*

A CORPUS OF PARTIAL EDITIONS

EDITED BY

KLAUS KREISER

VOLUME IV

MANISA NACH EVLIYÂ ÇELEBİ

MANISA NACH EVLIYÂ ÇELEBİ

AUS DEM NEUNTEN BAND DES *SEYÂHAT-NÂME*

ÜBERSETZUNG UND KOMMENTAR

VON

NURAN TEZCAN

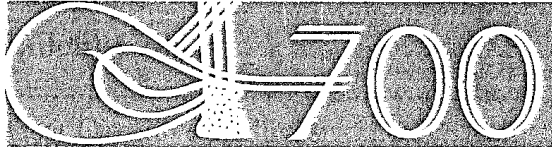
Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	71050
Tas. No:	310.4 EVLE

BRILL
LEIDEN · BOSTON · KÖLN
1999

MANİSA'DA TÜRK DEVRİ YAPILARI

Prof. Dr. HAKKI ACUN

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Bem. No:	73186
Paş. No:	710.956 ACU.141

OSMANLI DEVLETİ'NİN

700. KURULUŞ YIL DÖNÜMÜ

MANİSA

Bu kitabın, yayına hazırlanması ile basımı,
Manisa Valisi M.Necati Çetinkaya'nın
önderliğinde ve kişisel gayretleriyle
gerçekleştirilmiştir.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Denetim No	38708
Tasnif No	956.143 MAN

T.C.
MANİSA VALİLİĞİ
1995

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

196 TEMMUZ 1993

Türklük Araştırmaları Dergisi,
sayı, 4, 1988 (İstanbul-1989) Ankara, s. 215-223.

EVLİYA ÇELEBİ'NİN MANİSA'YA DAİR VERDİĞİ BİLGİLERİN DEĞERİ

Feridun M. EMECEN*

Evliya Çelebi *Seyahatnâmesinin*, şehir tarihiyle uğraşan araştırmacılar için vazgeçilmez temel kaynakların başında geldiği bilinmektedir. Seyyâh, çeşitli vesilelerle yapmış olduğu seyahatlarda gezip-gördüğü yerler hakkında, muhtemelen önceden edinmiş olduğu bilgileri tetkik ettiği kaynakları da ilâve ederek pek kıymetli malumat vermektedir. Vucûda getirdiği eser ise, sadece uzun seyahatlerinin hikâyesi değil, tarih, coğrafya, etnoğrafya, terâcim, iktisadiyât vb. gibi pek mütenevvi konuları içine aldığından çok büyük değere sahiptir. *Seyahatnâme'nin* bu konular muvacesinde erbâbı tarafından inceden inceye tetkiki şüphesiz eserin kıymetini daha da artıracak, bu şekilde, eserdeki dönemin ruhuna uygun, sıhhatli bilgiler külliâtı olmak endişesi taşımayan daha ziyâde Evliya Çelebi'nin hoş ve rahat uslubü ile verilen bilgilerin, kaydedilen olayların gerçek ve hakikate yakın olanlarının ayıklanması mümkün olacaktır. Bu meyanda Evliya Çelebi'nin özellikle şehirleri anlatırken ne gibi bir metod takib ettiği, ne gibi hususiyetlere yer verdiği, bir şehri nasıl tanıttığı ayrı bir inceleme sâhası olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak bu yapılırken onun verdiği bilgileri, daha başka mevsuk kaynaklarla mukayese etmek ve hatta dikkatle kullanmak zarûreti vardır. Burada ise, XVI. asrın sonlarına kadar önemli bir siyasi merkez olan Manisa hakkında Evliya Çelebi'nin verdiği malumatı arşiv malzemesi ve diğer kaynakların ışığında tetkike, dolayısıyla şehrin XVII. asrın ikinci yarısındaki durumu hakkında bilgi vermeğe çalışacağız. *Seyahatnâme* üzerinde belli bir maksada yönelik olarak yapılacak bu kabil müteaddid araştırmalara ihtiyaç olduğu da ayrıca belirtilmelidir.

Evliya Çelebi'nin Manisa'ya dair verdiği bilgiler, IX. ciltte yer almaktadır. Bilindiği gibi bu cilt, yeni harflerle 1935'te neşredilmiştir¹. Ancak bu neşirde okuma hataları hatta zaman zaman atlamalar olduğundan buna dayanılarak yapılan araştırmalarda oldukça dikkatli olma zarûreti vardır. Bu bakımdan burada Manisa ile ilgili bilgilerin değerlendirmesi yapı-

* Yrd. Doç. Dr. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

¹ Manisa'ya âid bilgiler yeni harflerle neşredilen bu cildin 68-81. sahifeleri arasında bulunmaktadır.

MANİSA DERGİSİ

Kasım 1997 • Sayı 14

Sahibi
MANİSA'YI - MESİR'İ TANITMA VE
TURİZM DERNEĞİ ADINA
Yavuz ÖZGÜN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İsmet KURUTAÇ

Yayın Kurulu
AKGÜL, Hüseyin (Öğr. Gör.)
BİLGİ, Nejdet (Yrd. Doç. Dr.)
ÇELEBİ, Kemal (Yrd. Doç. Dr.)
DİNÇ, M.Emin (Öğr. Gör.)
GÖKKUŞ, Ümit (Doç. Dr.)
İLKER, Ayşe (Yrd. Doç. Dr.)
KAPLAN, Mahmut (Doç. Dr.)
KARADANIŞMAN, Tezcan
ÖZKUYUMCU, Nadir (Doç. Dr.)

Genel Koordinatör
Canan ÇAĞLAYAN AKYÜZ

Yazışma Adresi
İ. Gökçen Bulvarı, Ulupark içi - MANİSA
Tel: 0 (236) 231 13 37
Fax: 0 (236) 234 72 34

Baskı
Programa Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti.
1203/4 Sokak, No: 5/M
Yenişehir - İZMİR
Tel: 0.232. 458 83 53

KAPAK
Dünkü MANİSA

İÇİNDEKİLER

Saruhan Vilayetine Bir Nazar Bedriye AKSAKAL	3
Saruhan Sancağı Belediye Reis ve Meclis Üyeleri Nusret KÖKLÜ	12
Saruhan Sancağı'nın 1842 Yılı Nüfusu Nejdet BİLGİ	23
Saruhan Sancağı Bektaşî Zaviyelerinin Arazisi (1826 Tarihi İtibariyle) Cahit TELCİ	33
Saruhan Sancağı ve Kazaları'nın Arazi ve Sosyal Meselelerine İlişkin 1849 Tarihli 13 Layiha Ertan GÖKMEN	55
Saruhanoğulları Devrinde Manisa İmaretleri Mustafa DEMİR	60
Milli Mücadele Kahramanlarından Parti Mehmet Pehlivan Hasan MERT	63
Manisa İli Genel Bütçe Vergi Gelirlerinin Analizi Mustafa MİYNAT	68
457. Geleneksel Manisa Mesir Şenlikleri Kutlama Programı	79
14. Bağbozumu Şenlikleri Kutlama Programı	83
Sana Geldim Manisa (Deneme) Ayşe İLKER	85
Kardeşe Mektup (Şiir) Ali KÜÇÜKAYDIN	86
Manisa Dergisi Fihristi M. Emin DİNÇ	87

GÖLMARMARA HALİME HATUN KÜLLİYESİ

Nurşen ÖZKUL *

Manisa iline bağlı Gölarmarmara ilçesi Manisa'ya 60 km, Akhisar'a 28 km uzaklıktadır. Deniz seviyesinden 250 m yükseklikte bulunan Marmara Dağı'nın doğu yamacına kurulmuştur. Güneyinde 12 km uzaklıkta Marmara Gölü bulunmaktadır. Göl, Kumçay ve Gediz Çayı'nın suları ile beslenmektedir.

Gölmarmara'da ilk yerleşim Prehistorik Dönem'e kadar inmektedir. Bölge yüzyıllarca, çok sayıda uygarlığa sahne olmuştur.

Konumuzu Gölarmarmara ilçesindeki Halime Hatun Külliyesi oluşturmaktadır. Amacımız bugüne kadar üzerinde hiçbir monografik araştırma yapılmamış olan bu külliyei tanıtmaktır¹. Gölarmarmara ilçesi Halime Hatun Külliyesi III.Mehmed döneminde (1595-1603) inşa edilmiştir. Bugün Gölarmarmara Gaziler Caddesi üzerinde yer alan külliye, vakfiyesine göre, orijinalde sekiz yapıdan oluşmaktadır. Bunlar, cami, darü'l-hadis, sıbyan mektebi, imaret, han, kahvehane, misafirhane ile iki fırındır. Ayrıca kırkı cami ve darü'l-hadise, diğer altısı imarete, dördü ise sıbyan mektebine bitişik olmak üzere toplam elli dükkan da külliye geliri getirmek amacıyla inşa edilmiştir. Bu yapılardan cami, darü'l-hadis, kahvehane, imaret, han olarak kabul ettiğimiz yapı ile üç dükkan günümüze ulaşmıştır.

1313'de Saruhanoğulları Beyliği'nin eline geçen Manisa şehri, siyasi, iktisadi ve coğrafi bakımından oldukça önemli bir bölgedir. 1391'de Yıldırım Beyazıt döneminde Osmanlılar'a katılan Manisa, daha sonra

(*) Nurşen ÖZKUL, Hacettepe Üniversitesi, Sanat Tarihi Bölümü Doktora öğrencisi, BEYTEPE

(1) Külliye hakkında kısa bilgi sadece, O. Aslanapa, *Osmanlı Deyri Mimarisi*, İstanbul 1986, s. 316-18 bulunmaktadır. Ayrıca Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne külliye üzerindeki çalışmalarından ve bize yardımlarından dolayı teşekkür ederiz. Bu yayınumuzda kullanılan cami ve darü'l-hadis plan ve kesit çizimleri Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne aittir.

Türk Etnografya Dergisi, sayı: XX

Ankara 1997, s. 131-162.

D. 131

07 EYLÜL 1999

Manisa

Osmanlı

Şehzadelerinin

Beylik Merkezi

Malazgirt'te Bizans ordusunu perişan ederek, imparator Diogenes'i esir eden Alp-Arslan, onunla bir antlaşma yapmış ve kendisini serbest bırakmıştı. Fakat Bizanslılar antlaşma şartlarına riayet etmediler. Bunun üzerine Alp-Arslan, Kutalmışoğlu Süleyman Şâh'a, Marmara'ya kadar bütün Anadolu'nun açılmasını emretti.

Başkumandan Süleyman-Şah, Alp-Arslan'dan aldığı emre uyarak Anadolu'ya atıldı. Bu, gerçekten bir atılıştı: Şimşek gibi bir atılış!... Kızılırmak, Kayseri, İzmit, Antakya ve nihayet Manisa!... Yıl 1076 olmuş, Malazgirt zaferinin üzerinden daha ancak beş yıl geçmişti. Bugün 891 yıl oluyor.

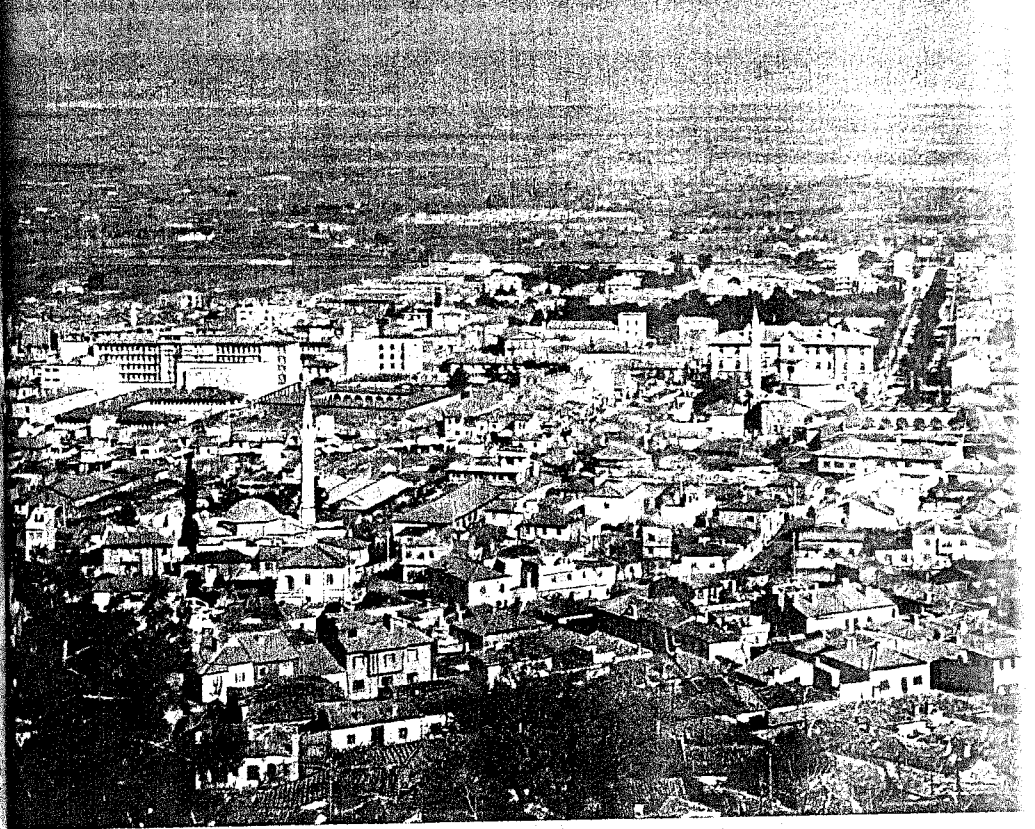
1097'de Haçlı sürülerinin Türkler üzerine saldırmasından faydalanan Bizanslılar, Manisa şehrini ve çevresini geri almayı başardılar.

Osmanlı şehzadelerinin, sancakbeyliği ettikleri şehir olan Manisa, asıl Saruhan Bey'in imzasını taşır. Öyle ki, vilâyet daha 1927 yılına kadar Saruhan diye anı-

lırdı. Selçuklular'ın bir uc beyi olan Saruhan Bey, 1313 yılında Manisa'yı fethetti ve şehri beyliğin başkenti yaptı. Manisa bir asır kadar Saruhan beyliğinin merkezi olarak kaldı.

Manisa'nın Osmanlılar'a ilk geçişi 1390 yılına raslar. O tarihte Saruhan beyliğinde bazı kargaşahklar başgöstermişti. Bunun üzerine Yıldırım Bâyezid süratle Anadolu'ya geçmiş, Manisa'yı alarak oğlu Ertuğrul'u buraya sancakbeyi yapmıştı. Ertuğrul Bey'in ölümü üzerine, Sultan Bâyezid, Adala, Gördük, Demirci taraflarını Saruhanoğulları'ndan Hızır-Şah Bey'e vermişti. Aynı aileden başka beyler de, başka kazaları idare ediyorlardı. Bu hal Timur istilâsına kadar sürdü.

Yıldırım Bâyezid'in 1402 yılında Timur'a esir olmasıyla Fetret Devri başladı. Sultan Bâyezid'in dört şehzadesi, İsa, Musa, Süleyman ve Mehmed Çelebiler birbirleriyle mücadeleye giriştiler. Bu arada Saruhanoğulları, Timur'a yakınlık gösterdiler. Timur da, Saruhanoğlu Orhan Bey'i tekrar beyliğin başına geçirdi (1402).

Manisa'nın umumî görünüşü.

Orhan Bey'den sonra da Hızır-Şah Bey, Saruhan tahtına oturdu (1404).

Bu arada Osmanlı şehzadelerinin kavgası devam ediyordu. Bu kavganın devamı müddetince Hızır-Şah Bey, beyliğini muhafaza etti. Bazı kaynaklar ondan zalim, ayyaş fena bir insan olarak bahseder. Fakat Hızır-Şah Bey buna karşılık Manisa'yı imar etmiş, beyliğin çeşitli kazalarında, cami, medrese, imaret, hamam gibi bayındırlık abideleri yaptırmış, şehri güzelleştirmiştir.

Hızır-Şah Bey, şehzadeler kavgasında İsa Çelebi'nin tarafını tuttu. Halbuki Mehmed Çelebi gittikçe kuvvetleniyordu. Nitekim, 1410 yılında İsa Çelebi'yi ortadan kaldırdı, arkasından bir baskınla Manisa'yı kuşatarak şehre girdi. Hızır-Şah Bey hamamda eğlenirken, Mehmed Çelebi'nin adamları tarafından yakalandı. Üç yıl sonra Osmanlı birliğini tekrar kurarak I. Sultan Mehmed unvanıyla tarihe geçecek olan Çelebi Mehmed'in huzuruna götürüldüğü zaman öldürüleceğini anlamıştı. Ondan, atalarının yanına gömülme-

sini ve vakıflarına dokunulmamasını rica etti. Çelebi Mehmed, Hızır-Şah Bey'in bu ricasını kabul etti, sonra onu öldürttü.

Osmanlı İmparatorluğu zamanında, Manisa sancağına «Taht-ı Saruhan» denirdi. Osmanlı şehzadeleri, daha çok veliahd şehzadeler Manisa'da otururdu.

ŞEHZADELER ŞEHİRİ MANISA

Manisa, ilk defa Osmanlı idaresine geçtiği 1390 yılından, 1595 yılına kadar tam iki asır Osmanlı şehzadelerinin beylik merkezi olmuştur. Bu süre içinde Manisa'da hüküm süren 16 Osmanlı şehzadesinden 5'i sonradan padişah olarak Osmanlı tahtına geçmiştir. Ayrıca II. Sultan Murad da şehzade II. Mehmed lehine tahttan feragat ettikten sonra, iki yıl müddetle Manisa'da oturmuştur. Manisa'da sancak beyliği edenlerden sonra padişah olanlar II. Mehmed, I. Süleyman, II. Selim, III. Murad ve III. Sultan Mehmed'dir.

«Taht-ı Saruhan» denen Manisa Sancağı (vilâyeti), merkezi önce Ankara, 1451'

MANİSA

İŞGALDEN KURTULUŞA

H. Nusret KÖKLÜ
Manisa Eski Milletvekili

Türkiye Diyanet Vakfı	
İzmir Araştırma ve Merkezi	
Kütüphane	
Kitap No	63313
Yıl	956-143
Yazar	KÖK.M

14 HAZİRAN 1999

AKADEMİ KİTABEVİ
İZMİR 1998

Son minyatür, minyatürler arasında yorumu en karmaşık olanıdır. Kırkbeşinci sayfada yer alan bu minyatür ahiret ve tasavvuf evrenin tasvir etmektedir. Çok ilginç olan bu minyatür gerçek bir dünyayı yansıtmayıp, düş gücü ile yaratılan bir manzara ortaya koymaktadır; bir anlamda bir "mundus immaginalis" yani ülküsel bir dünya. Bu, ahireti tasvir etmekte kullanılan bir örnek olabilir.

Burada da daha evvelki minyatürdeki gibi açıklayıcı yazılar bulunmaktadır. Bu yazılar birbirlerine ters olarak dizilmişlerdir. Minyatürün içinde, bir evvelki iki boyutlu Kubbat al-Sahra gibi bir minber tasvir edilmiştir. Minberin yanında bir zincire bağlı yukardan asılı bir lamba görülmektedir. Ayrıca yanında "Minber ul-Menbir" yazısı bulunmaktadır. Silsile'nin yanında "Silsile(ye) nur" yazısı vardır. Yan taraflarında kapılarla açılan numaralı girişler tasvir edilmiştir. Minyatürün kenarlarındaki "Lamakan" yazısı, minyatürün alansal müstakillliğini ifade etmektedir.

Halen üzerinde çalışmakta olduğum bu araştırmayı, Amani'nin diğer olası elyazmalarını da inceleyerek en kısa zamanda tamamlamayı arzu etmekteyim.

9. MİLLETLERARASI TÜRK SANATLARI

KONGRESİ

[23-27 Eylül 1991 - İstanbul]

Bildirileri: cilt: I, Ankara-1995, s. 369-377.

DN: 35313-1

1-0 OCAK 1996

Manisa Sarayı

İlhami Bilgin

Osmanlılar devri Türk Saray mimarisinden ve örneklerinden söz eden yayınlara bakıldığında, Manisa Sarayı'ndan da bahsedildiği, fakat yazılanların, sarayın mimari biçimini ve değerini anlatmaktan çok, günümüze kadar korunup yaşatılmamış saray hakkındaki belgeleri içerdiği görülür.⁽¹⁾

Bu konuda çok değerli bir çalışma yapan Çağatay Uluçay, Manisa'nın Mahkeme-i Şer'iyye Sicil defterlerindeki "saray"a ilişkin kayıtları derleyip bir kitapçık halinde günümüze aktarırken, sarayın yalnız bir kulesini tasvir edebilmiştir.⁽²⁾ 1904 yılında Manisa Mutasarrıfı Galip Bey'in çektiği fotoğraflara göre bir tanımlama yapan Uluçay, Cumhuriyet yıllarında kulede yapılan fonksiyon değişikliğini gösterir plan şemasını da kitabının sonuna eklemiştir. Ancak eski fotoğraftaki kulenin planıymış gibi algılanıp, değerlendirilmesi yapılan kulenin tümüyle yıkıldığı ve yok olduğu yolundaki yanlış günümüz yayınlarına yansımıştır.⁽³⁾

Manisa Sarayı'nın yalnız bir kuleden ibaretmiş gibi tanıtılmasına karşılık genel biçimi hakkındaki ilk betimlemeyi Halûk Şehsuvaroğlu yapmıştır.⁽⁴⁾ İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesindeki "Şemâ-İlnâme-i Al-i Osman" adlı kitaptaki Nakkaş Hasan'ın minyatürünü kendi yorumuna göre değerlendirip sarayın tanımını yapan H. Şehsuvaroğlu, gerçeği değil, ama gerçekçi bir ressamı tanıtmakla bize bu çalışmamızda yararlı olmuştur.

Manisa Sarayı, Bizans, Saruhan ve Osmanoğulları'nın iskan sahası dışında kalan 56 dönümlük bir alan üzerine kurulmuştur. Sarayın inşâ tarihine ilişkin bir kitabe taşı yoktur, fakat Mahkeme-i Şer'iyye Sicil defterindeki manzuma bir kayıttan sarayın inşâ tarihinin 1445 M. (849 H.) olduğunu ve yaptıranın da Sultan II. Murad olduğunu öğrenebiliyoruz.⁽⁵⁾ Padişahlığı bırakarak rahat bir yaşam sürdürmeyi kararlaştırmış gibi görünen Sultan II. Murad'ın bu sarayı, 1595 yılına kadar şehzadelerin de eğitim ve yönetim merkezi olmuştur. Kâtip Çelebi'nin de Cihannüma'sında belirttiği gibi "Sarayı Şehzadegân" ismiyle anılan Saray 1595 yılında şehzade eğitim yerlerinin Topkapı Sarayı'na alınmasıyla işlevini yitirmiş ve saray yavaş yavaş harap olmaya başlamıştır. Çok kez onarılmasına rağmen kurtarılamayan sarayın bazı kısımları ya kiraya verilmiş, ya da satılmıştır.⁽⁶⁾

Manisa Sarayı'nın günümüze kadar gelebilmiş en sağlam yapısı "Fatih Köşkü" adıyla bilinen kulesidir. (Resim 1). 9.60 x 8.25 m. boyutundaki bir temel üzerine inşâ edilmiş 12.90 m. yüksekliğindeki yapının dış cephesi beton-harç ile sıvanmıştır. XV. ve XVI. yüzyıllar boyunca Osmanlılar Devri Türk yapılarında çok kullanılan bir sıra kesme taş ve iki sıra tuğla örgü sisteminin Fatih Köşkü'nde de görülebildiği gibi (Resim2) yer yer sıvasının kazınıp, cephelerin temizlenmesi halinde, ori-

Manisa

**MANİSA'NIN
KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARI**

**MANİSA MERKEZDEKİ
TAŞINMAZ KÜLTÜR VARLIKLARININ
KORUNMASI VE RESTORASYONU PANELİ**

28 Nisan 1992

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Demirbaş No:	92711
Tasnif No:	956 4.3

MANİSA
BELEDİYE BAŞKANLIĞI

MANİSA VALİLİĞİ
İL KÜLTÜR MÜDÜRLÜĞÜ

25 KASIM 1993

MANİSA BELEDİYESİ KÜLTÜR YAYINLARI DİZİSİ I

Manisa - ts.

DHA Kayıtlı Cezalıdır.
R. Kurşun

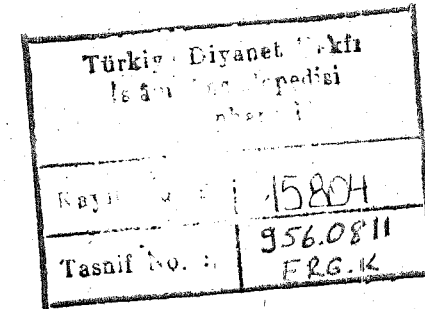
MANİSA

16 TEMMUZ 1993

Kurtuluş Savaşında
MANİSA
(1919 - 1922)

1. Bası : 1991 Kasım

Yapım ve Baskı Hazırlık : Programa Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti.
Dizgi : Enkare Dizgi Servisi
Baskı : Güneş Ofset Baskı ve Ambalaj San. Tic.

İzmir 1991

Güzel maniva'mıza h.
met görevi nâbetimiz biten
en iyi dileklerimizle.
Sevgi ve Saygılarımla. B.S.İ

Ali Şaygı

MANİSA BELEDİYESİ

09 AGUSTOS 1997

Tarihçe — Belediye Başkanları — Çalışmalar

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	50048
Tas. No:	958.143 KAR.M

Hazırlayan

Sadık KARAÖZ

FOTOĞRAFÇI

ERSİN ALK

A. Fotoğraf Stüdyosu
İSTANBUL

Manisa Turizm Derneği Yayınıdır

Birinci Basım : 1986

Kapak Düzeni : Enis Temizel

02 TEMMUZ 1997

ANILARDA MANİSA

DERLEYEN : BEDRİYE AKSAKAL

Türkiye Dişnet Vakfı	
İşbirlik Araştırmaları Merkezi	
Kütüphane	
Den. No.	49502
Yayın No.	956152
Yayın Adı	AKSAKAL

Dizgi ve Baskı : Şafak Basım ve Yayın Tic. Ltd. Şti.
1986 MANİSA

TURİZM DERNEĞİ YAYINIDIR

esir geri verilecekti. Bunun gibi, 19. maddeye göre bir Müslüman ile Amerikalı arasındaki ticarî ihtilâfları Amerikan konsolosu halledecektir. Halbuki 1795 andlaşmasında konsolosa bu hususta herhangi bir selâhiyet verilmemişti. 23. maddenin yeni bir madde olduğu belirtilmiştir. Bu maddeye göre Amerika ile savaş halinde bulunan herhangi bir Devlet Amerikalılar'dan aldığı ganimetleri Cezayir toprağında satabilecektir. Hatırlanacağı üzere 1795 andlaşmasının 9. 10. maddelerine göre Tunus, Trablus, Sale korsanları ile «gayriler» esir ve mallarını Cezayir'de satamayacaklar buna mukabil Amerikalılar satabileceklerdi. Bu andlaşmanın 18. maddesinde Amerikalılar'ın düşmanlarının Amerikan aktarması getirip Cezayir'de satamayacakları, fakat Amerikalıların satabileceği yazılmıştı. Bu yeni 23. mdde ile böyle bir müsaade Amerika'nın düşmanlarına da tanınmaktadır; Yani gerek Amerika, gerek düşmanları olan devlet, birbirlerinden aldıkları ganimeti Cezayir'de satabileceklerdir. İki taraf arasında savaş çıktığı takdirde Amerikalıların Cezayir toprağını terk edebilmeleri için üç ay müsaade verileceği, esirlere iyi muamele edileceği ve iki taraf esirlerinin bir yıl içinde değiştirileceği gibi hususlar eski andlaşma mevcut değildir.

Bu andlaşmanın imzalanmasından sonra Cezayir ve Amerikalılar arasında burada bahse değer herhangi bir hadise olmamış ve esasen günden güne durumu kötüleşmekte olan bu ocak, 14 yıl sonra Fransızlar tarafından ortadan kaldırılmıştır.

Tarih Dergisi, c. 32, 1979 İstanbul, s. 731-758

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

16. YÜZYILDA MANİSA KÖYLERİ

1531 Tarihli Saruhan Sancağına Ait Bir Tahrir Defterini
İnceleme Denemesi

Yuzo Nagata

Bu çalışmada, «16. yüzyılda Manisa köyleri» adlı küçük incelemede, 1531 tarihli bir Saruhan Sancağı Tahrir Defterinde¹ Manisa kazasına ait kısımlardan elde edilen sonuçlar okuyucumuza sunulacaktır. Bizim bu denemelere girişmemizde iki hedef göz önünde tutulmuştur. Bunlardan biri, 18. yüzyıldan sonra, bu bölgede hâkim toprak mülkiyeti şeklini almış olan ve «çiftlik» tabiriyle tanınan büyük toprak mülkiyetlerinden, son bir kaç yıldır üzerinde çalışmakta olduğumuz Karaosmanoğullarına ait çiftliklerin² menşei araştırmaaktır. Diğeri, Çiftlik rejimi altında yaşayan köylülerin durumlarını daha iyi anlayabilmek için önceden bilinmesi gereken ve çiftlik öncesi devrinde, yani Tımarlı toprak rejiminde olan Manisa köylülerinin gerçek durumlarını öğrenmektir.

Tımarlı toprak rejimi hakkında çok sayıda araştırma yapılmıştır. Bunlardan bir kısmı, bu rejimin hukukî ve idarî özelliklerini ge-

1 Başbakanlık Arşivi, Tapu Defteri, No. 165.

2 Bazı örnekler için bk., Y. Nagata, «Some Documents on the Big Farms (çiftlik) of the Notables in Western Anatolia», *Studia Culturae Islamicae*, No. 4, Tokyo, 1976, s. 37-67.

Yayımlayan: Muhittin Salih EREN

İstanbul 1997

34-96-Y-70-066

ISBN 975-7622-54-0

EREN Yayıncılık

Kitap-Dağıtım Tic ve San. Ltd. Şti.

Tünel, İstiklâl Cad. Sofyalı Sokak No: 34

80050 BEYOĞLU - İSTANBUL

Tel: (212) 251 28 58 - (212) 252 05 60

Fax: (212) 243 30 16

e-mail: eren@turk.net

Internet: <http://www.eren.com.tr>

15 ARALIK 1997

Unutulmuş Bir Cemaat

Manisa Yahudileri

Feridun M. Emecen

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	51661
Tas. No:	301.452956 EME.U

 EREN

Buna karşın, Türk delegeleri 4 Şubat'ta karşı bir tasarı sunuyor; Fransız, İtalyan ve Amerikan temsilcilerinin, son dakikada, gerek konferans salonunda, gerekse garda, yanlar arasında yapmaya çalıştığı arabuluculuk deneylerine rağmen anlaşmaya varılamıyor; İngiliz delegasyonu Lozan'dan ayrılıyor ve böylece, Lozan Konferansı, 5 Şubat 1923'te kesintiye uğruyordu. İşte İzmir İktisat Kongresi, Lozan Konferansı'nın kesintiye uğraması üzerine meydana gelen bu bunalımlı dönemde düzenleniyordu. Dolayısıyla, İngilizler bu kongreyle ilgileniyor; onun çalışmalarını yakından izliyor ve bu konu da sağladıkları tüm bilgileri Londra'ya iletiyorlardı. Şimdi, 17 Şubat 1923'de İzmir'de oturumlarına başlayan İktisat Kongresi ile ilgili İngiliz belgelerini incelemeye başlayalım.

Mimar Sinan'ın İstanbul'daki Cami ve Türbelerindeki Hat Düzeninin Manisa Muradiye Camisine Etkileri

Zübeyde Cihan ÖZSAYINER (İstanbul)

Mimar Sinan'ın İstanbul'daki cami ve türbelerinde kullanılan hatlar, hem form hem de anlam açısından mimari ile bütünleşen bir özellik göstermektedirler. İstanbul'daki cami ve türbelerdeki hatlar, kullanıldıkları yerler, yazıların çeşitleri ve anlamları açısından, Manisa Muradiye Camisinde tekrarlanmıştır.

Ana kubbede yer alan Sürelerin, mihtap üzerinde ve duvarında yer alan vitraylardaki ibâre ve ayetlerin, son cemaat yeri çimili pencere alınlıklarının ve mihrapları üzerindeki ayetlerin ve hadislerin, giriş kapısı üzerindeki kitabede istifli olarak kullanılan hatlar ile aynalı yazı kullanma geleneğinin, Manisa Muradiye Camisinde aynen devam ettiği görülmektedir.

Yazıldıkları alanlara sadece süsleme unsuru olarak yazılmayan hatlar, okunmak, üzerinde düşünmek ve mesaj vermek amacı ile yazılmışlardır.

Sonuç olarak, Mimar Sinan'ın tüm eserlerinde yazı düzeninin bir bütünlük içinde tasarlandığı ortaya çıkmaktadır.

Macaristan Kralına ve Erdel Hâkimine Verilen Tahrif Edilmiş Berat-ı Hümayûn

Sándor PAPP (Hungary)

Osmanlı Devleti, Avusturya İmparatorluğu ve Macaristan arasında çeyrek yüzyıl devam eden harbin sonunda imzalanan Zitvatorok antlaşmasının hemen akabinde, taraflardan birisi olan, Macaristan ve Erdel hakimi Istvan Bocskai, 1606 yılında Aralık ayının son günlerinde ölmüştür. Uzun süreden beri hasta olduğu halde, vefatı devrin şahsiyetlerine beklenmemiş bir gelişme olarak yansımıştır. Herkes, vefatın bir zehirleme sonucu söz konusu olabileceğinden şüphelenmiştir. Bocskai'in vefatı, yalnız kendi hakimiyeti altında olan Macaristan'ın iç siyasi durumunu etkilememiş, çok kısa

zaman önce bitmiş olan harbin, dolayısıyla ortaya çıkan bir harici siyasi meselenin büyümesini gerçekleştirmiş, hatta harbin böyle sonuçlandırılmasına da sebep olmuştur. Bu devir üzerinde araştırma yapan tarihçilerin bir kısmı, Zitvatorok anlaşmasında imzalanan belge "ahitname" üvanıyla da anıldığı halde, devrin siyasi yazışmalarında bu daha ziyade bir tezkire olarak kabul edilir. Bu tezkire iki taraf arasında gerçekleşen ratifikasyondan sonra, gerçek bir ahidname veya muahedatname gibi yazılmış olmakla beraber, anlaşma ile değiştirileceği bilinmekteydi.

Gördüğümüz gibi, 15 sene devam eden harb bitine siyasi durum yavaş yavaş sakinleşmiş, fakat istikrar bulmamıştır. Bocskai'in vefatı üzerine, tamamen farklı bir durum ortaya çıkmıştır. Adı geçen üç taraftan, anlaşmanın gerçekleştirilmesinde önemli rol oynayan Avusturya tarafı ise, ortaya çıkan yeni durumu tamamen farklı olarak görmekteydi.

Avusturya siyasetçileri barıştan sonra Erdel siyasetine yeni boyutlar katmayı denediler: görüşlerine göre, Bocskai'in vefatıyla Erdel prensliğinin siyasi yaşamı son bulacak ve bu topraklar tekrar Habsburg idaresi altında olan Macar Krallığı ile birleşecekti. Bu görüş Erdel'de bile bazı kesimler tarafından temsil edilmekteydi. Böylece Osmanlı İmparatorluğu'nun etkisinden kurtulmuş olunacaktı.

Bu konuya Osmanlı Devleti'nin bakışı ise tamamen farklı idi. Onlara göre, Bocskai'in vefatı üzerine babıalî'ye sadakat gösteren ve vasallık (imtiyazlı beylik) statüsünü kabul eden bir kişinin Macar Kralı ve Erel hakimi olarak tayin edilmesi şarttı. Bu politika doğrultusunda uygun bir şahsiyet aranırken, o sıralarda henüz hayatta olan Bocskai'in halefi olarak belirlediği Bálint Homonnai-Drugeth öne çıkmış bulunuyordu.

Bu siyasi durumun üçüncü tarafı olan Erdel beyzadeleri, çok eski ve Kanuni Sultan Süleyman'dan itibaren bütün padişahlarca kabul edilen bir uygulamaya riayeten, kendi voyvodalarının, hakimlerinin veyahud krallarının serbestçe seçilmesi hakkına dayanarak, voyvodalarını kendileri seçmek istediler. Böylece bir eyalet meclisine toplanan asilzadeler Bocskai tarafından valiliğe tayin edilen Zsigmond Rákóczi'yi voyvoda seçtiler.

Osmanlı ve Habsburg, hatta Bocskai'in merkezi olan Kassa şehrinin voyvodalık tahtına Homonnai'nin atanmasına çalışan Macar Beyzadeler, Rákóczi'nin tayin edilme haberini beklemiyorlardı. Belgrad'da bulunan Sadrazam, 1015 Ramazan evahirinde Homonnai adına Macar krallık ve Erdel hakimlik berat-ı hümayûnunu yazdırıp, kapıcıbaşı Mustafa Ağa aracılığıyla Erdel'e gönderdi. Kapıcı Ağa Tışvar'a vardığında Erdel beylerinin serbest seçilmelerinin sonucu olarak Rákóczi'nin voyvoda olarak seçildiği haber alınmıştır. Mustafa Ağa hamil olduğu berat üzerindeki Homonnai'nin ismini kazıyıp, yerine Rákóczi adını yazmıştır. Bu değişiklik anlaşıldığında, Mustafa Ağa idam edilmiş ve Homonnai adına yeni bir berat tanzim edilerek gönderilmiştir. Bu konu hakkında son elli sene içinde bir Romen, bir Türk ve birkaç Macar araştırmacının makalesi bulunmaktadır. Yukarıda, özet olarak belirttiğim konuyu, yeni bulduğum Türk, Macar ve Avusturya arşiv belgelerinin yardımıyla ortaya koymaya çalışacağım.

17. YÜZYILDA MANISA ŞEHRİNDE SAĞLIK HAYATI

Mehmet Günay*

İstanbul, Bursa ve Edirne gibi önemli merkezler hâric Osmanlı şehirlerinin sağlık hayatıyla ilgili olarak yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bunlar da genellikle şehirlerdeki sağlık müesseseleri veya adlî tıbbî ilgilendiren konularla ilgilidir¹. Ya da ağırlık daha çok Tanzimat'ın getirdiği düzenlemelerin Osmanlı şehirlerinde uygulanması konusundadır. Halbuki toplum ve çevre sağlığı hakkında yani hastalıkların kaynaklarının neler olduğu ve bu konuda halkın yeterince bilinçli olup olmadığı gibi konular sağlık hayatının temelini teşkil etmektedir. Osmanlı tıbbını araştırmada kullanılan farklı metodular konusundaki tartışmaları bir kenara bırakarak² Manisa Şer'iyye Sicilleri ışığında sağlık hayatıyla ilgili yeni bazı bilgileri ortaya koymaya çalışacağız.

Batı Anadolu bölgesinin önemli şehirlerinden birisi olan Manisa'nın 17. yüzyıl ortalarında 54 mahallesi ve bu mahallelerde yaşayan yaklaşık 20.000 civarında sâkini vardı. Şehirdeki Müslüman ahaliden başka iki mahallede sâkin Ermeniler, bir mahallede sâkin Rumlar ve yine bir mahallede oturan Yahudiler bulunmaktaydı³. Şehrin sâkinleri ve şehri yönetenlerin kentlilik ve çevre bilincine ne derece sahip oldukları izâha muhtaçtır. Ancak hastalıkların meydana gelmesine sebep olabilecek ortamların oluşmaması için gayret gösterdikleri anlaşılmaktadır. Meselâ; Manisa sokaklarının temizliğiyle ilgilenip kontrol eden ve doğrudan Kadı tarafından tayin edilen "terslik subaşı" isimli bir görevli vardı. 1019/1609 yılında bu göreve Hüseyin b. Abdullah tayin edilmişti⁴. Halkın mahkemeye intikal eden davalarının bir kısmı da komşuların birbirlerinin avlularına akıttıkları pis sularla ilgiliydi⁵. Halkın vücut sağlığı ve temizliğinin aracı olan hamamlar ise İslâm şehirlerinin en bâriz yapılarıdır. Bu bağlamda Manisa şehrinde de birçok hamam bulunmaktaydı. Bütün bunlara rağmen Manisa'da çeşitli hastalıkların görülmesi tabiidir. Hastalıkların bir kısmı çevrenin, bir kısmı iklimin tesiriyle, bir kısmı kalıtsal bazıları da köle, cariye ya da Manisa'ya gelen tâcirlerin başka yerlerden buraya getirdiği bulaşıcı hastalıklardır.

Manisa'da Görülen Hastalıklar ve Tedâvileri

Osmanlı şehirlerindeki sağlık müesseseleri ve sağlık hizmetlerine bakıldığında bunların Selçuklular zamanındaki şehirlerin durumlarından farklı olmadığı görülmektedir. Osmanlılar, Selçuklulardan devraldıkları şehirlerdeki sağlık müesseselerine ve vakfiyelerine dokunmayıp vazifelerini aynen yapmalarına müsaade etmişlerdir. Dâruşşifâ olmayan şehirlere ise dâruşşifâlar kurarak halkın sağlık hizmetlerinden faydalanmalarını sağlamışlardır. Diğer Anadolu şehirleri ve Manisa'daki dâruşşifâlar bunun en güzel misalleridir⁶. 17. yüzyıl ortalarında Manisa'da halka musallat olan hastalıkların neler olduğu ve nasıl tedâvi edilmeye çalışıldığını sosyal hayatla ilgili en önemli kaynaklardan olan Manisa Şer'iyye Sicillerinden aldığımız misallerle ortaya koyacağız. Verilecek misaller daha çok adlî tıbbî doğrudan ilgilendirmeyen ancak tedâvilerin tescili için yapılan müracaatlar ya da hasta-doktor ilişkilerinde zaman zaman ortaya çıkan anlaşmazlıklara dayanmaktadır. Hastalıkların çeşitleri, tedâvi hizmetlerinin kimler tarafından verildiği ve tedâvi için alınan ücretler ile sonuçları ortaya konulacaktır.

* Celal Bayar Üniversitesi, Fen Edebiyat Fak. Tarih Bölümü, Manisa/TÜRKİYE. e-mail: gunaymehmet2002@yahoo.com

XVIII. Yüzyılda Manisa'nın Sosyal Ve İktisâdî Hayatına Bir Bakış

* Mehmet ŞEKER

Giriş

Osmanlı-Türk tarihinin, kültürünün, hukûkî, askerî ve siyâsi hayatı ile toplum yapısının incelenmesi için birçok kaynağın bulunduğu bilinmektedir. Günümüzde XV. yüzyılın yarısından XX. yüzyılın ilk çeyreği arasındaki beş asra yaklaşan bir dönem için; Türk tarihinin, Türk kültürünün, Türk iktisadî yaşayışının, Türklerin siyâsî, ictimâî, hukûkî ve adlî hayatının birinci elden kaynaklarından biri de kuşkusuz şer'îye sicilleri olduğu kabul edilmektedir.

İslam hukûkunu esas alan bir yargı sisteminin işlediği Osmanlı Devletinde şer'î mahkemeler, önemli bir yargı organı durumundaydı. Bu mahkemeler, devletin çeşitli dönemlerindeki dinî, hukûkî, iktisâdî, askerî ve idarî kurumları hakkında günümüz araştırmacılarına önemli ve değerli belgeler bırakmışlardır. Bu belgelerden bir bölümü; dil ve renk farkı gözetilmeksizin ilgili insanların başından geçen olaylar hakkında hükümlerin ve çeşitli kaynakların yer aldığı mahkeme kararları ile, alınan tedbir ve yapılan düzenlemeleri ihtivâ etmektedir ki, bunlar şer'îye sicilleridir. Bu siciller incelenmeden, Türk tarihinin belirtilen bu beş asrı hakkında verilecek hükümlerin eksik kalacağı ya da dönemlerle ilgili araştırmaların tamamlanamayacağı şüphesizdir. Osmanlı tarihi ve özellikle şehir ve bölge tarihlerinin tam olarak ortaya konabilmeleri için mutlaka bu şer'îye sicillerine ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Zirâ bu sicillerde; insanların birbirleriyle, kişilerle devlet arasındaki ilişkilerde cereyan eden bütün önemli olayların günü gününe hatta saati satine yazıldığı bilinmektedir.¹

Biz burada şer'îye sicillerinin ihtiva ettiği belge ve çeşitlerinden, özelliklerinden ve bunların öneminden söz etmeyeceğiz. Ancak bu belgeleri ihtiva eden bir Sicil defterini esas alarak, âit olduğu bölgenin sosyal ve iktisâdî yapısını ortaya koymaya, daha geniş bir ifade ile bölgenin sosyal ve iktisâdî hayatına genel bir bakış atfetmeye çalışacağız.

A- MANİSA KADILIĞI 189 NO'LU ŞER'İYYE SİCİL DEFTERİ

Halen Ankara'da Millî Kütüphane'de bulunan ve Manisa kazasına ait olan şer'î mahkeme sicil defterlerinden Manisa Kadılığı 189 numaralı defter üzerinde Mehmet Masum OCAK tarafından yapılan yüksek lisans tezinin² danışmanlığını yürüttüğüm sırada, dikkatimi çeken bazı belgelerdeki olayları sizlerle paylaşmak istedim. Öncelikle bu defterin muhtevâsı üzerinde duralım;

Bu defter, 72 sayfadan ibaret olup, 116 ayrı vesikayı ihtivâ etmektedir. Her ves-

07 AĞU 2007

MADDE 9 ATILAN VE YERİNE
SÖZLÜ İHTİVA KÜNYASI

- 1 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Şer'î Mahkeme Usulleri, Ülkü, Temmuz 1935, 365-366; Halil İnalçık, Osmanlı Tarihi Hakkında Bir Kaynak, A.Ü.D.T.C.F. Dergisi, c.1, Sayı: 1, 1942; Ahmet Akgündüz, Şer'îye Sicilleri, I, İstanbul, 1988, 11-51; Yuzo Magada, Manisa Şer'î Mahkeme Sicillerinden Birkaç Not, OTAM, Sayı: 3, Ankara, 1992, s.285-296.
- 2 Mehmet Masum Ocak, Manisa Kadılığı 189 no'lu Şer'îye Sicil Defterine Göre Manisa'nın Sosyal ve İktisâdî Durumu, (Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 1997

Manisa

176324

GEÇMİŞTEN GELECEĞE KÖPRÜ YANIK ÜLKE KULA SEMPOZYUMU

(Çevre - Kültür - Turizm)

1-3 Eylül 2006

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	176324
Tas. No:	956.143 GEÇ.6

BİLDİRİLER

20 Eylül 2006
MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

Bu Sempozyum
Kula Belediyesi ve İzmir Araştırma ve Uygulama Merkezi İşbirliği
ile düzenlenmiştir.

Manisa - [t.y.]

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YAKINÇAĞ TARİHİ BİLİM DALI

173851

Manisa

TANZİMAT
TAZMİNAT'TAN II. MEŞRUTİYET'E
DEMİRCİ KAZASI
(İdari, Sosyal ve Ekonomik Açıdan)

MADDE YAYINLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

23 TEM 2008

DOKTORA TEZİ

Hazırlayan
Ertan GÖKMEN

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Nejdet HAYTA

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	173851
Tas. No:	256.143 GÖK.T

ANKARA - 2000

23 TEM 2008

172458

MADDE YATIMLANDIRILAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

MANİSA ŞEHİRİ ÜZERİNDE SOSYAL BİR ARAŞTIRMA 1950

Prof. Dr. Fatma TAŞKINGÖL BAŞARAN
DİL VE TARİH COĞRAFYA FAKÜLTESİ
FELSEFE BÖLÜMÜ

(Sosyoloji Doktora Tezi)

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	172458
Tas. No:	956.143 BAŞ.M

SOSYOLOJİ DERNEĞİ YAYINLARI
ANKARA 2005

98682

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

Doktora Tezi

XVIII. YÜZYILIN İLK YARISINDA
MANİSA'NIN SOSYAL VE İKTİSADÎ
DURUMU

Danışman

Prof. Dr. Feridun M. EMECEN

Hazırlayan

Önder BAYIR

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi F	
Dem. No:	98682
Tas. No:	956.143 BAY.K

İstanbul
2001

28 HAZ 2006

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

135430

bir zamanlar manisa

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	135430
Tas. No:	

bedriye aksakal

Manisa

[Baskı tarihi yok]

TC.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

28 AGUSTOS 2006

XVII. YÜZYILIN İKİNCİ YARISINDA
MANİSA'NIN SOSYAL VE EKONOMİK DURUMU
(1650-1675)

DOKTORA TEZİ

TEZ DANIŞMANI

Prof. Dr. M. Feridun EMECEN

HAZIRLAYAN

Mehmet GÜNAY
2502012695

Türkiye Diyanet Vakfı İslâm Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	38617
Tas. No:	056.143 GÜNAY

İSTANBUL
2000

98654

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

28 AĞUSTOS 2000

Doktora Tezi

KADI SİCİLLERİNE GÖRE
XVIII. YÜZYILIN İLK YARISINDA
MANİSA'NIN SOSYAL VE İKTİSADİ
DURUMU

Danışman

Prof. Dr. Feridun M. EMECEN

Hazırlayan

Önder BAYIR

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	98654
Tas. No:	956.143 RAYIK

İstanbul
2000

MANİSA DERGİSİ

Mayıs 1997 • Sayı 13

Sahibi
MANİSA'YI MESİR'İ TANITMA VE
TURİZM DERNEĞİ ADINA
Yavuz ÖZGÜN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İsmet KURUTAÇ

Yayın Kurulu
AKGÜL Hüseyin (Öğr. Gör.)
BİLGİ Nejdet (Yrd.Doç.Dr.)
ÇELEBİ Kemal (Yrd.Doç.Dr.)
DİNÇ M. Emin (Öğr. Gör.)
GÖKKUŞ Ümit (Doç.Dr.)
İLKER Ayşe (Yrd.Doç.Dr.)
KAPLAN Mahmut (Doç.Dr.)
KARADANIŞMAN Tezcan
ÖZKUYUNCU Nadir (Yrd.Doç.Dr.)

Yazışma Adresi
Erler Cad. Ulupark içi - MANİSA
Tel : 0 (236) 231 13 37
Fax : 0 (236) 234 72 34

Baskı
Programa
Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti.
1203/4 Sokak No:5/M
Yenişehir - İZMİR
Tel : 0.232. 458 83 53

KAPAK
"DÜNKÜ MANİSA"
Kurtuluş yıllarında Park Cad.

İÇİNDEKİLER

Orta Okul Yılları ve Akılda Kalarlar
Yüksek Mimar - Nusret KÖKLÜ

Bir Hatanın Düzeltilmesi
Yük. Mim. Nusret KÖKLÜ

Manisa'da Kentsel Çevre Hizmetlerinin
Durumu ve Çevre Temizlik Vergisi Uygulaması
Araştırma Görevlisi Ahmet UTKUSEVEN

1834-1835 Yıllarında
Saruhan Sancağında Nüfus
Yrd. Doç. Dr. Nejdet BİLGİ

Yok Olmaya Yüz Tutmuş Maddi Kültür
Varlıklarımız "VAKIF ESERLER"
Yrd. Doç. Dr. Remzi TURAN

Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu'nun 1923
Yılında Yeni Mecmua'da yayınlanan
"Mesir Serpen Softa" Başlıklı Yazısı
Araştırma Görevlisi Lütfü DÜZDEMİR

Milli Mücadele Başlarında Akhisar'ın
Sosyal Durumu ve Yapılan Bazı Yardımlar
Arş. Gör. Haluk SELVİ

Manisa Manilerinde Bağ Motifi
Hüseyin AKGÜL

Mesir Macunu Yapımına Katılan Bitkilerin
Değişik Amaçlar İçin Kullanım Şekilleri
Doç. Dr. Yasin ALTAN -
Öğr. Gör. Ömer Seyfettin SEVİNÇ
Arş. Gör. Emin UĞURLU

Girit Türkleri'nin Mutfağı, Yedikleri Otların
Beslenme ve Sağlık Yönünden Değerlendirilmesi
Dr. Eren AKÇİÇEK

Nasihat Heyeti'nin Manisa'ya Ziyareti
Yrd. Doç. Dr. Mevlüt ÇELEBİ

Şiir "MANİSA"
Üner İLEK

MANİSA

MANİSA DERGİSİ

Kasım 1997 • Sayı 14

Sahibi

MANİSA'YI - MESİR'İ TANITMA VE
TURİZM DERNEĞİ ADINA
Yavuz ÖZGÜN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İsmet KURUTAÇ

Yayın Kurulu

AKGÜL, Hüseyin (Öğr. Gör.)
BİLGİ, Nejdet (Yrd. Doç. Dr.)
ÇELEBİ, Kemal (Yrd. Doç. Dr.)
DİNÇ, M.Emin (Öğr. Gör.)
GÖKKUŞ, Ümit (Doç. Dr.)
İLKER, Ayşe (Yrd. Doç. Dr.)
KAPLAN, Mahmut (Doç. Dr.)
KARADANIŞMAN, Tezcan
ÖZKUYUMCU, Nadir (Doç. Dr.)

Genel Koordinatör

Canan ÇAĞLAYAN AKYÜZ

Yazışma Adresi

İ. Gökçen Bulvarı, Ulupark içi - MANİSA
Tel: 0 (236) 231 13 37
Fax: 0 (236) 234 72 34

Baskı

Programa Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti.
1203/4 Sokak, No: 5/M
Yenişehir - İZMİR
Tel: 0.232. 458 83 53

KAPAK

Dünkü MANİSA

İÇİNDEKİLER

Saruhan Vilayetine Bir Nazar Bedriye AKSAKAL.....	3
Saruhan Sancağı Belediye Reis ve Meclis Üyeleri Nusret KÖKLÜ.....	12
Saruhan Sancağı'nın 1842 Yılı Nüfusu Nejdet BİLGİ.....	23
Saruhan Sancağı Bektaşî Zaviyelerinin Arazisi (1826 Tarihi İtibariyle) Cahit TELCİ.....	33
Saruhan Sancağı ve Kazaları'nın Arazi ve Sosyal Meselelerine İlişkin 1849 Tarihli 13 Layiha Ertan GÖKMEN.....	55
Saruhanoğulları Devrinde Manisa İmaretleri Mustafa DEMİR.....	60
Milli Mücadele Kahramanlarından Parti Mehmet Pehlivan Hasan MERT.....	63
Manisa İli Genel Bütçe Vergi Gelirlerinin Analizi Mustafa MİYNAT.....	68
457. Geleneksel Manisa Mesir Şenlikleri Kutlama Programı.....	79
14. Bağbozumu Şenlikleri Kutlama Programı.....	83
Sana Geldim Manisa (Deneme) Ayşe İLKER.....	85
Kardeşe Mektup (Şiir) Ali KÜÇÜKAYDIN.....	86
Manisa Dergisi Fihristi M. Emin DİNÇ.....	87

MANISA
398) Gökçen, İbrahim:

Sicillere Göre XVI. [onaltıncı] ve XVII. Asırlarda Saruhan Zaviye
ve Yatırları. İstanbul, Marifet Basımevi, 11946. 1 + 98 S..

(C.H.P. Manisa Halkevi Yayınlarından : 15)

(Manisa)

Sign.:55551

(Manisa Halkevi Yayınlarından : 15)

(Manisa)

Sign.:58317

395) Köklü, Hasan Nusret:

Dükkü Manisa. Ankara, 1970. 90 S. : zahlr. Abb. + Tab. + Karten.

(Manisa)

Sign.:58746

396) Uluçay, M. Çağatay:

XVII (onyedinci) Yüzyıldaki Manisa'da Ziraat, Ticaret ve Esnaf
Teşkilâtı. İstanbul, Resimli Ay Matbaası, 1942. 11 + 240 S. :
zahlr. Abb. + Tab. + Karten.

(C. H. P. Manisa Halkevi Yayınlarından : 9)

(Manisa)

Sign.:58506

397) Bayat, Ali Haydar:

Manisa Mesir Bayramı ve Dârü'ssifa'sı. Manisa, 1981. 1 + 41 S. :
zahlr. Abb. + Tab. + Karten.

(Manisa Turizm Derneği Yayınları; 2)

(Manisa)

Sign.:59227

pened next is uncertain; some authorities report the ruthless pillaging of the capital, with several thousands of people killed or captured, while others argue that the violence was much more restrained. Certainly an immense booty was captured. Readings from the Qur'ān were among the festivities celebrating the victory. Shortly after the conquest, Rābiḥ decided to move the capital to Dikwa, an older town of strategic importance, where water supplies were better and grain more accessible. Kūkawa was partly demolished, and everything which could not be carried away was burnt. Only the tombs of the Shehus, where Rābiḥ himself had prayed, were respected.

In 1902, the British installed Bukar Garbai, a grandson of 'Umar, as Shehu, first at Mongonu 17 miles south of Kūkawa, but with the explicit intention of recouping Kūkawa. Attempts to revitalise the desolate capital failed, and at the end of 1906 both the British administration and the traditional Bornū administration were definitively established at Maiduguri. In 1922 Kūkawa was reported to be no more than a mass of ruins, and a small hamlet. By 1975 it had so far recovered as to be a thriving little town, and an administrative District Headquarters. The graves of al-Kānīmī, 'Umar, and their two immediate successors are still revered, and a baobab tree, said to replace the one from which the town first took its name, is preserved as an historical monument.

Bibliography: Denham and Clapperton, *Narrative of travels...*, London 1828, reprinted in the Hakluyt series, vols. ii-iv of the group entitled *Missions to the Niger*, ed. E. W. Bovill, 1966; H. Barth, *Travels and discoveries in north and central Africa*, originally published in five volumes in 1857-8, but the most accessible edition today is probably the complete, three-volume reprint done in London in 1965; G. Rohlfs, *Quer durch Afrika*, Leipzig 1874; G. Nachtigal, *Sahara und Sudan*, by far the fullest and most valuable account of Kūkawa (originally published in 1879-89; reprinted in 1967; a complete, four-volume English translation, published by Christopher Hurst in London, is in progress); C. Monteil, *De Saint Louis à Tripolis par le Tchad*, Paris 1894; A. Schultze, *The sultanate of Bornu*, tr. from the German with additions and appendices by P. A. Benton, English edn. first published 1913, reprinted London 1968; L. Brenner, *The shehus of Kūkawa: a history of the al-Kanemi dynasty of Bornu*, Oxford 1973. (H. J. FISHER)

KUL, an old Turkish word which came, in Islamic times, to mean "slave boy, male slave", defined by Maḥmūd Kāshgharī, *Diwān lughāt al-Turk*, ed. Kilisli Rif'at Bilge, i, 282, tr. Atalay, i, 336-7, as 'abd. However, the original meaning of *kul* in Orkhon Turkish was rather "servant, vassal, dependent" (the masculine counterpart of *kün* "female servant, etc."), the two words being linked in the Kültegin inscription, text references in Talāt Tekin, *A grammar of Orkhon Turkish*, Bloomington, Ind. 1968, 347), since slavery in the Islamic juridical sense did not exist among the ancient Turks.

The word spread through the northern tier of the Islamic world as the Turks became Islamised and entered the Iranian lands and beyond, passing into Persian, Kurdish, Caucasian languages, etc., and used both in a religious sense "slave [of God]" and above all in military contexts, since Turks became so omnipresent as military slaves. Under the Ottomans, *kullar* became the standard designation for the

Janissaries [see *YEŪI ĀERİ*], and under the Ottomans and the Persian Şafawids alike, the latter with their Turkish, Georgian and other slave troops, we find the title *kullar aghası* given to the commander-in-chief of the sovereign's slave forces [see *GHULĀM*, iv and *ORDŪ*]. An extension of the religious usage of the word may also be seen in such names, common in Şafawid Persia and in neighbouring states influenced by it, with *kul* as a component, e.g. 'Ali-kulī, Şah-kulī, Yazdān-kulī; see further *LAĀAB* v.

Bibliography: (in addition to references given in the article): G. Doerfer, *Türkische und Mongolische Elemente im Neupersischen. III. Türkische Elemente im Neupersischen*, Wiesbaden 1967, 503-5, 556, Nos. 1519, 1572. (C. E. BOSWORTH)

KUL MUŞTAFĀ, called **KAYIKDĪJ**, 11th/17th century Turkish folk poet of Janissary origin. His nickname *Kayıkđij* ("The Boatman") seems to have originated from his association in his youth with the corsair, later admiral, Turghud Re'īs [q.v.] in Algeria. His narrative or epic poems on contemporary important events became very popular in the army and at court, and his fame lies more in these than in his less attractive lyrics. Among his famous narrative poems, the most notable concern the assassination of 'Othmān II by the Janissaries; Şah 'Abbās's conquest of Baghdād; Murād IV's siege of Baghdād; the revolt of Abaza Hasan Pasha, the governor of Aleppo; and particularly, the epic of Genđj 'Othmān, a young hero who is drowned in the Tigris during the siege of Baghdād. *Kul Muştafā*'s style and language are in the true tradition of folk poets, and are very little influenced by *diwān* poetry.

Bibliography: Köprülüzade Mehmed Fuad, *Kayıkçı Kul Mustafa ve Genç Osman hikâyesi*, Istanbul 1930; Cahit Öztelli, *Halk şairi, 14-17. yüzyıllar*, Istanbul 1955. (FAHİR İZ)

KÜLA, a town in western Anatolia, classical Opsicum. It lies on the margin of a fertile plain, a few miles south of the upper course of the Gediz river and to the north of the main Manisa-Uşak road, in lat. 38°33' north and long. 28°40' east and at an altitude of 2,140 feet/652 m. it is in a volcanic area (classical Katakekaumene or Combusta), with the extinct volcano Karadevliit north-east of the town; hence many of the houses are built from dark basalt. There are numerous marble remains from classical times, but the citadel, apparently late mediaeval, is ruinous.

Küla came within the lands of the Turkmen *beylik* of the Germiyān-oghulları [q.v.], and was conquered by Meḥmed Germiyān (ca. 741-63/1340-61), and after his son Süleymān Şah Çelebi (ca. 765-90/1363-98) had given Kütahya and several others of his towns to the Ottoman Bāyezid I Yıldırım as dowry for his daughter Dewlet Khātūn, he himself went to Küla to reside and died there. In the *Taş vakfiyye* at Kütahya of Ya'qūb Çelebi b. Süleymān Şah (814/1411), the name of Küla is rendered as كولى. In Ottoman times, Küla fell within the *sandjak* of Şarukhān, whose capital was Manisa [q.v.]; Ewliyā Çelebi mentions there 8 quarters, 2,100 households, 24 mosques, 3 baths, 6 caravanserais and 200 shops. In recent times, carpet-weaving has been a significant local craft, and it is now a centre for wine-making. Cuinet (ca. 1890) recorded 6,100 inhabitants, of whom 5,655 were Muslims and 345 Greeks, together with 30 mosques and two Greek Orthodox churches. In 1950, Küla's population was 8,600, whilst the *kaza* of which it was the chef-lieu had one of 38,242 and

voyages by sea (cf. R. Henning, *Verhandl. der Gesellschaft deutscher Naturforscher etc.*, 84th Versammlung, 11/2 [1912], 95).

In deciding the direction by means of a magnetic needle, the Muslims used the end which pointed to the south; as Mecca lay to the south of most places, in Syria etc. the *ḥibla* [q.v.] corresponded almost exactly to the south.

The oldest passage in which the word *ḥaramīt* perhaps corresponding to "magnet" (*calamita*) occurs is given by Dozy for the year 239/854 in his *Supplément*, ii, 337, who found it in *al-Bayān al-mughrib* (*Histoire de l'Afrique et de l'Espagne*) edited by him. Serious objections have however been raised to interpreting the word as compass in this passage (MSOS, Berlin, x/1-2 [1900], 268). From the fact that in narratives of travels of the 9th century A.D. and that in *al-Mas'ūdī* (923) the directions are given in the same way as on compasses, G. Ferrand concluded that the compass was already in use then. The next oldest absolutely certain reference is in the *Djāmi*' *al-ḥikāyāt* of 'Awfī; it is in his *Lubāb al-albāb* (ed. Browne and Mirzā Muḥammad Ḳazwīnī). A captain during a storm in the Red Sea or Persian Gulf finds his true course by means of a fish, of which we are expressly told that it had been rubbed with a *maghnāfis*. A similar statement regarding the use of a magnetic fish at sea is made by al-Maḳrīzī in his *Ḳhiṭāṭ* (Būlāḳ 1270, i, 240; Cairo 1324, i, 357; *Z. f. Phys.*, xiv [1924], 166).

A very full description of the compass and its use in the Mediterranean was given in 640/1242 by a certain Baylak al-Ḳibḍjākī in the *Kitāb Kanz al-tudjidiār fī ma'rifaṭ al-aḥḍjār*. A needle which has been rubbed with a "female" lodestone is placed diagonally through a rush or piece of straw, etc. Sometimes a cross made of two straws is used. The arrangement is floated on water set to rotate by a lodestone held in the hand and moved in a circular direction; the latter is then quickly withdrawn. The needle places itself pointing to the south, which is the same as the *ḥibla*. The turning is probably regarded as magical, but it has a physical significance. By the turning, the often very tenacious skin of the water is broken and the apparatus bearing the magnet is enabled to move freely. The turning is, however, not always done, but the needle with its support is simply placed on the water.

Al-Zarḳhūrī describes several forms of compass in a work on mechanical toys, for example a small, beautifully-painted, wooden fish, in which a magnetic needle is placed. In place of the fish, which might hurt the feelings of pious worshippers, a wooden disk with a *mīhrāb* drawn upon it is also used. Finally, an apparatus just like our compass is described. Two magnetic needles are placed symmetrically in the centre under a circular piece of paper. Under the centre of the paper a funnel is placed which turns on a point; the whole is enclosed in a cylindrical receptacle with a glass top and is called *ḥuḳḳ al-ḥibla* "vessel for the *ḥibla*", or *bayt al-ibra*, "house of the needle"; according to Niebuhr, the same name is still given to the compass. At the present day, similar compasses are used along with a simple sundial. Another very full description is given by a certain Muḥammad b. Abi 'l-Ḳhayr al-Ḥassānī in his *al-Nudjūm l-shāriḳāt* (cf. E. Wiedemann in the *Z. für Physik*, iii [1923], 113: there is a manuscript in Beirut in addition to those mentioned here. Whether the Cambridge one was written in 1103 or 1588 cannot be ascertained with certainty). The needle is fastened to copper plate hollowed out or raised in the centre

and placed on a copper stand. One end of the needle, no doubt the south end, has something put on it to mark it.

An important passage in an anonymous work "Preparation of the bowl (*tāsa*) to ascertain the *ḥibla* and points of the compass" is in a Berlin manuscript (Ahlwardt, no. 5811). Here the point of the needle points south, the eye to the north (the rubbing [*ḥakk*] of the needle explains the peculiar modern name *ḥikk* for the compass).

It would take us too far to deal here with the box compass proper which is called in Turkish e.g. *pusula* from the Italian. We will only note that on the rhomb-card the south is called *al-ḥibla* and also *al-djānūb* (cf. thereon, for example, K. Foy, *Die Windrose bei den Osmanen und Griechen mit Benutzung der Bahriya des Admirals Pir-i Reis vom Jahr 1520*, in MSOS, Berlin xi/2 [1908], 234 ff.).

Bibliography: In addition to the references given in the first part of the *Bibl.* to section I. above, see J. Klaproth, *Lettre à M. Al. de Humboldt sur l'invention de la boussole*, Paris 1834; E. Wiedemann, *Über Geschichte des Kompasses bei den Arabern*, in *Verhandl. der physikalischen Gesellschaft*, ix (1908), 764-73; xi (1909), 262-6; xxi (1919), 665-7; *Z. für Physik*, xiii (1923), 13-16; xiv (1923), 240; xxiv (1924), 166-8; G. Ferrand, *Notes sur l'histoire orientale (Contribution à l'histoire de la boussole)*, in *Publications de l'Institut des hautes études marocaines, Mélanges René Basset*, i, 1923, 1-16; W. C. Brice, *Kompasses, compassi and Kanābiṣ*, in *JSS*, xxix (1984), 169-78.

In the *Beiträge*, ii, the earlier literature is collected. This is also done in other works e.g. by Clément Mullet on the compass. Of special importance are the works of A. Schüch (*Der Kompass*, etc., Hamburg 1911, 1915 ff.), which also deal with the *Bussole* in China. (E. WIEDEMANN)

MAGHNISA, modern Turkish form *Manisa*, classical *Magnesia*, a town of western Anatolia, in the ancient province of Lydia, lying to the south of the Gediz river on the northeastern slopes of the *Manisa Dağı*, which separates it from *Izmir* or *Smyrna* (lat. 38° 36' N., long 27° 27' E.).

In Greek and then Roman times, *Magnesia ad Sipylum* was a flourishing town, noted amongst other things for the victory won in its vicinity by the two Scipios over Antiochus the Great of Syria in 190 B.C., and continued to flourish under the Byzantines (see Pauly-Wissowa, *Realencyclopädie*, xxvii, 472-3). After the capture of Constantinople by the Latins in 1204, the Byzantine emperor John Ducas retired to *Magnesia* and held out there till 1255; it was also the seat of a bishopric, which seems to have disappeared however by the 14th century.

Out of the ruins of the *Saldjūk* kingdom of *Rum*, a Turkmen chief *Ṣārū-Khān* (d. 1345) established himself in the town in 1313 and made *Maghnisa* the capital of his *beylik*, one which endured for over three-quarters of a century. Ibn Baṭṭūṭa, *Rihla*, ii, 312-14, tr. Gibb, ii, 447-8, visited what he calls *Maghnisiyya* during *Ṣārū-Khān*'s reign, and stayed in a *zāwiya* or hospice of one of the local *fityān* (i.e. of the *Aḳḳis* [q.v.]); he praises its size and its amenities. The *Ulu Djāmi*' of *Maghnisa* dates from this period also, and re-uses Byzantine materials. The *Ṣārūkhān-oghullar* [q.v.] continued to hold the town till 792/1390 or the next year, when the Ottoman *Bāyezīd I* [q.v.] conquered it and gave it to one of his sons. After *Timūr*'s victory at *Ankara* in 803/1402, *Timūr* gave *Maghnisa* to his grandson *Muḥammad* (see *Sharaf al-Dīn 'Alī Yazdī*, *Zafar-nāma*, ed.

Gencin Mesleğe Hazırlanması	
Prof. Dr. Nihat Nirun	65
Sovyetler'de İslâm ve Müslümanlar	
Mustafa Alkan	76
Bir Makalenin Düşündürdükleri	
Oktay Aslanapa	87
Dede Korkut Hikâyelerindeki Su Kültürünün Mitik Yorumu	
Doç. Dr. Ramazan Korkmaz	91
Arşiv Vesikalarına Göre:	
XVI. Yüz Yılda Karahisar-ı Sahib'de Ahilik ve Esnaf Kuruluşları	
Muharrem BAYAR	99
Adli'nin Mânileri	
Şükrü Elçin	113
Saruhan Sancağı ve Kazalarının Arazi ve Sos- yal Meselelerine İlişkin 1849 Tarihli 13 Layi- ha	
Ertan Gökmen	116
BİBLİYOGRAFYA	
Türk Medeniyeti Çalışmalarında Yeni Bir Adım: Arış	
Süleyman Kazmaz	123
Csaba Üjkéri: Aynadaki Hancer	
Edit Tasnâdi	125
Gaspralı İsmail Bey	
Zeynep Bozdemir	127

Sayın Okuyucularımızın Enstitümüze
gönderdikleri istek yazılarında adresleri ile
birlikte posta kod numaralarını da
bildirmeleri rica olunur.

Manisa
01 ŞUBAT 2009

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

lis-i Zirâat ve Meclis-i Maadin gibi meclisler kuruldu⁽⁴⁾. 1864 tarihinden sonra bu meclislere Vilâyet, Sancak ve Kaza Meclisleri eklendi.

Mecâlis-i İmariye bu tür meclislerin en önemlilerinden biridir. Bu meclisle-
re duyulan ihtiyaç 1839'dan 1845'e kadar geçen süre içinde Tanzimat uygulamaları
hususunda başarı elde edilememesinin bir sonucu idi⁽⁵⁾.

Tanzimat reformunun başarılı olabilmesi için öncelikle uygulamaların yapıldığı bölgelerin sorunlarının bilinmesi gerekiyordu⁽⁶⁾. Bunun için imparatorluğun çeşitli bölgelerinden, mensubu olduğu yörenin sorunlarını bilen "vukuf ve malûmat erbâbından" olmak şartıyla müslüman ve gayrimüslim tebaayı temsil eden kişilerden dört kişi bölgesel temsilci olarak İstanbul'a çağrıldı. Temsilcilerden bölgelerin meselelerini içeren yazılı layihalar istendi. Bu layihalar Meclis-i Vâlâ'da inceleniyor ve sorunlar tespit ediliyordu. Bu sorunların halli hususunda Meclis-i Vâlâca gerekli öneriler yapılıyor ve tedbirler alınıyordu⁽⁷⁾.

Layihalarda daha çok vergilerin çokluğu, toplanmasındaki yolsuzluklar ve haksız uygulamalara değiniliyordu. Ayrıca yol, su, içme suyu gibi sorunlar da var idi⁽⁸⁾. 12 Mayıs 1845 tarihinde İstanbul'da eyalet temsilcileri ile yapılan toplantıda, Meclis-i Vâlâ'da alınan karar gereğince on geçici imar meclisi oluşturuldu. Oluşturulan bu meclislerin görevi ülkenin bayındır kılınması ve halkın güvenlik ve refah içinde yaşamını sürdüreceği yararlı faaliyetler yapılmasına olanak sağlamaktır⁽⁹⁾. Meclis-i Vâlâya bağlı olarak oluşturulan imar meclislerinin beşi Anadolu'da, beşi de Rumeli'de faaliyet gösterecekti. Anadolu'da; Konya Eyaleti İmar Meclisi; Hüdavendigâr, Bolu ve Biga Sancağı İmar Meclisi; Sivas, Ankara Eyaletleri İmar Meclisi; Diyarbakır İmar Meclisi; Erzurum Eyaleti İmar Meclisi Faaliyette iken Rumelinde ise; Vidin ve Niş İmar Meclisi; Üsküp ve Rumeli İmar Meclisi; Selânik Eyaleti İmar Meclisi; Tırhala Eyaleti İmar Meclisi; Elviye-i Selâse İmar Meclisi çalışmalarını sürdürmekte⁽¹⁰⁾.

Saruhan'a gönderilen muhassıllar ve yapılan emlak arazi yazımları göz önünde bulundurulursa Manisa ve kazalarında Tanzimat uygulamalarına erken

SARUHAN SANCAĞI VE KAZALARININ ARAZİ VE SOSYAL MESELELERİNE İLİŞKİN 1849 TARİHLİ 13 LAYİHA

Ertan GÖKMEN*

Tanzimat Fermanı'nın ilân edilmesiyle birlikte Osmanlı Devleti'nde askerî, malî, hukukî, maarif ve bayındırlık alanlarında değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklik hemen tanzimatın ilân edilmesi ile gerçekleşmemiş, uygulamadaki bazı güçlükler rağmen 1840-1856 yılları arasında gerçekleşmiştir⁽¹⁾.

Yine Tanzimatın ilânıyla Osmanlı Devleti'nde Meclisleşme sürecinin hızlandığı görülmektedir. 18. yüzyıla kadar devletin her türlü meselesi Divan-ı Hümayun'da görüşülüp karara bağlanırdı. Bu yüzyıldan sonra Divan-ı Hümayun'un önemini kaybetmesiyle birlikte Sadrazam ve Bâb-ı Âli'nin gücü artmıştır. Bu gelişmelerin yanısıra danışma meclislerine olan ihtiyaç artmıştır. III. Selim döneminde Nizam-ı Cedid'in planlanması ve bu planın uygulanması için oluşturulan meşveret meclislerinden konu ile ilgili layihalar istenmiştir. Nizam-ı Cedid'in oluşturulmasında ve uygulanmasında bu layihalar istenmiştir. Meclis-i Meşveret ihtiyaca göre toplanan ve süreklilik arz etmeyen bir meclisti. Gündemi belli konularla sınırlı kalıyordu. Tanzimatla birlikte girilen yenileşme çabaları yeni meclislere olan ihtiyacı artırıyordu⁽²⁾. Yeni oluşturulan meclislerden bir kısmı kalıcı, bir kısmı ise geçici idi. 24 Mart 1838'de kurulmuş olan Meclis-i Vâlâ-yı ahkâm-ı Adliye "Tanzimat-ı Hayriye'nin müzakeresine mübaşeret edecek" kalıcı bir meclis olarak kuruldu⁽³⁾. Bu meclis dışında, Meclis-i Dâr-ı Şûrâ-yı Askerî Meclis-i Maarif-i Umûmiye, Meclis-i Maliye, Meclis-i Tanzimat, Meclis-i Âli-i Umûmi, Meclis-i Bahriye, Mec-

* Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü Araştırma Görevlisi.
(1) Çadırcı, Musa, "Tanzimat'ın Uygulanmasında Karşılaşılan Bazı Güçlükler", s. 295, Tanzimatın 150. Yıldönümü Uluslararası Sempozyumu, Ankara, 31 Ekim-3 Kasım 1989.
(2) Seyitdanhoğlu, Mehmet, Tanzimat Devrinde Meclis-i Vâlâ (1838-1868), s. 16, Ankara 1994.
(3) Seyitdanhoğlu, Mehmet, "Tanzimat Devrinde İmar Meclisleri", s. 323, OTAM, say. 3 Ankara-Ocak 1992.

(4) Karal, Enver Ziya, Osmanlı Tarihi Cilt VI, s. 119-122, Ankara, 1988.
(5) Çadırcı, Musa, "Tanzimat'ın Uygulanmasında Karşılaşılan Bazı Güçlükler", s. 295, Tanzimatın 150. Yıldönümü Uluslararası Sempozyumu, Ankara, 31 Ekim-3 Kasım 1989, Ankara, 1994.
(6) Çadırcı, "Tanzimat'tan Cumhuriyete Ülke Yönetimi", s. 219, Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, cilt 1, İstanbul, 1985.
(7) Seyitdanhoğlu, "Tanzimat Devrinde İmar Meclisleri", s. 326.
(8) Çadırcı, "Tanzimat'tan Cumhuriyete Ülke Yönetimi", s. 219.
(9) Çadırcı, "Tanzimat'tan Cumhuriyete Ülke Yönetimi", s. 220.
(10) Seyitdanhoğlu, "Tanzimat Devrinde İmar Meclisleri", s. 328.

Açılış
10.00 - 10.30

Birinci Oturum
10.30 - 12.10

Oturum Başkanı

Prof. Dr.Tuncer Baykara

Konuşmacılar

Yrd. Doç. Dr. Şenol Çelik

Yrd. Doç. Dr. İbrahim Sezgin

Dr. Baki Çakır

Öğrt. Gör. Dr. Mehmet Günay

Öğrt. Gör. Dr. Ertan Gökmen

Yemek 12.10 - 13.30

İkinci Oturum

13.30 - 15.10

Oturum Başkanı

Prof. Dr.Namik Açıkgöz

Konuşmacılar

Dr. Zekai Mete

Yrd. Doç. Dr. Cengiz Çakaloğlu

Yrd. Doç. Dr. Nurettin Gülmez

Öğrt. Gör. Resul Atilla

Arş. Gör. Kurtuluş Demirkol

Ara 15.10 - 15.30

Üçüncü Oturum

15.30 - 17.10

Oturum Başkanı

Prof. Dr. Feridun Emecen

Konuşmacılar

Prof. Dr. Tuncer Baykara

Prof. Dr. Namık Açıkgöz

Yrd. Doç. Dr. Kenan Erdoğan

Arş. Gör. Zafer Atar

Dr. Önder Bayır

Değerlendirme Oturumu

17.10 - 17.40

Konuşmacılar

Prof. Dr. Feridun Emecen

Prof. Dr. Tuncer Baykara

Prof. Dr. Namık Açıkgöz

Kapanış

17.40-18.10

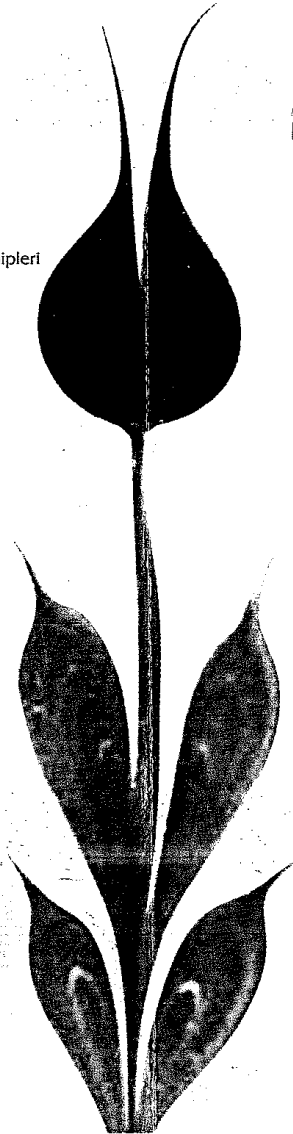
Tarih : 18 Eylül 2005, Pazar

Yer : Turgutlu Belediyesi Konferans Salonu, Turgutlu - Manisa

Onyedinci Yüzyılın Ortalarında Turgutlu'nun Demografik Yapısı
1829'da Turgutlu'nun Zeybekler Tarafından İşgali ve Kurtarılması
Onsekizinci Yüzyıl Başlarında Turgutlu Mukataası'nda Arazi Sayımı ve Sahipleri
Şerîye Sicillerine Göre Onyedinci Yüzyılda Turgutlu
Turgutlu'daki Hüseyin Ağa Kütüphanesi Vakfiyesi

Ondokuzuncu Yüzyılın İkinci Yarısında Turgutlu Vakıfları
Sicil-i Ahval Kayıtlarına Göre Turgutlu Memurlar
Millî Mücadelede Turgutlu
Tanzimat Başlarında Hacı Sinan Mahallesi'nin Sosyoekonomik Durumu
Ondokuzuncu Yüzyılın Ortalarında Turgutlu Cami-i Cedid Mahallesi'nin
Sosyoekonomik Durumu

Yirminci Yüzyılın Başlarında Turgutlu
Turgutlu'nun Tarihi ve Gelecekteki Kültür Kimliği
Kasabalı Nuri Ve Şiirleri
Yirminci Yüzyıl Başlarında Turgutlu Hapşanesi'nin Genel Durumu
Turgutlu İle İlgili Bazı Arşiv Vesikaları

Manisa

**MADDE YATIMLANDIĞI TAN
SONRA GELEN DOKÜMAN**

01 ŞUBAT 2009

Turgutlu Belediye Başkanlığı'nca
düzenlenen
Turgutlu'nun Sosyoekonomik Tarihi
adlı sempozyumumuza teşrifleriniz
bizleri mutlu edecektir.

M. Serhat ORHAN
Turgutlu Belediye Başkanı

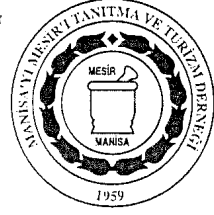
- Manisa

1551

Manisa Arkeoloji Müzesi'ndeki erken fikellura türü buluntu grubu özellikleri. KÖKTEN, Hande. Bil. Uz. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 1987. 80s.

Danışman: Doç.Dr.Güven Bakır.

08.11.1993

MANİSA DERGİSİ

Haziran 2005 • Sayı 29

Sahibi

MANİSA'YI - MESİR'İ TANITMA VE
TURİZM DERNEĞİ ADINA

Yavuz ÖZGÜN

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

İlker TARIMER

Genel Yayın Koordinatörü

Canan ÇAĞLAYAN AKYÜZ

Yazışma Adresi

İ. Gökçen Bulvarı, Ulupark içi - MANİSA

Tel : 0 (236) 231 13 37

Faks : 0 (236) 234 72 34

Web : www.manisamesirmaacunu.com/

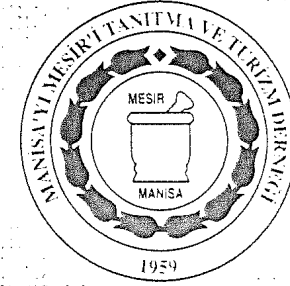
BASKI

gundem[®]
tanıtım & baskı hiz. tic. ltd. şti.

1202/2 Sk. No : 99 / Z - 02
Yenişehir • İzmir
Tel : 0 (232) 459 22 33 • 459 22 13
Fax : 0 (232) 459 22 01
www.gundemtanitim.com

İÇİNDEKİLER

Manisa İvaz Paşa Camii İnşa Kitabesi Ali YARDIM	3
Saruhanoğulları Meskukatı Üzerine Bazı Tesbitler Konstantin K. ZHUKOV Çev : İlker KÜLBİLGE	8
Mimar Kemal Bey'in Projelendirdiği Manisa Hükümet Konağı ve Diğer Hükümet Binaları Nusret KÖKLÜ	14
Yağcılar Köyü/Beldesi -Sosyal ve Ekonomik Yapı- Nejdet BİLGİ	23
Şer'iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyıl Ortalarında Manisa'da Görülen Hastalıklar ve Tedavileri Mehmet GÜNAY	41
Merkez Efendi'nin Bir Şiirinin Yorumu Nezhat ÖZTEKİN	46
Demirci Gülruh Sultan Evkafına Ait Dükkanların İcareleri (1258/1842) Ertan GÖKMEN	50
Manisa Halkbilimi Araştırmalarının Sorunları Gürol PEHLİVAN	58
Manisa'da İngiliz Seyyahları Mehmet DEMİREL	61
Merkez Efendi İle Hafsa Sultan Hiç Görüşmüş Müdür? Hakkı AVAN	64
Merkez Efendi Vakfiyesi M. Veysi DÖRTBUDAK	68
1950'lerde Uzun Çarşı'dan Anılar Tezcan KARADANIŞMAN	74
Vestel Manisapor Türkiye Süper Liginde Nusret KÖKLÜ	76
Damla Damla Değişler Nusret KÖKLÜ	79

MANİSA

Haziran 2005 • Sayı 29

Avukat Talih UYAR (İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi İcra ve İflas Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Görevlisi) "Çocuk Teslimine" (İİK. mad. 25) ve "Çocukla Kişisel İlişki Kurulmasına" (İİK. mad. 25 a) ilişkin İlamlı Takipler	87
Dr. Ertan GÖKMEN (Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü) 1915 Yılı'nın İkinci Dört Aylık Döneminde Manisa ve Kazalarındaki Hapishanelerde Mahkûm ve Mevkûflar	93
Feridun TOKALP (Manisa Bölge İdare Mahkemesi Başkanı) Mahmut Esat Bozkurt'un Anısına	109
Stajyer Avukat Ercan KANAR (Manisa Barosu Stajyer Avukat) Yeni Ceza İnfaz Yasasının Getirdikleri	113
Stajyer Avukat Ali ÖZCEL (Manisa Barosu Stajyer Avukat) Ticari İşletmelerde Merkez, Şube Ayrımı ve Bu Ayrımın Hukuki Sonuçları	119
Sevgi Başak YEŞİL (Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğrencisi) Medeni Usul Hukukunda İslah (Hukuk Genel Kurulu Kararı İncelemesi)	125
YARGITAY KARARLARI	135
HUKUK BÖLÜMÜ	135
TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ DİSİPLİN KURULU KARARLARI	183
MESLEK HABERLERİ	195

HUKUKÇU GÖZÜYLE

Av. Remzi DEMİRKOL
Manisa Barosu Başkanı

Ülkemizin halen yaşamakta olduğu Avrupa Birliği Süreci ile Büyük Ortadoğu Projesi, Kıbrıs ve Irak ilişkilerinin, toplumu nedenli ilgilendirdiği ve etkilediği açıkça ortadadır. Bunun yanı sıra çok önemli bir gelişme hukuk alanında gözlenmektedir. Yüksek yargı organlarının başkan ve yöneticileri ile siyasetler ve hukukçular arasında zaman zaman sertleşen, Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı sırasındaki devrimci anlayışının ne olduğunun da bilinmesi gerekmektedir. Bu tartışmalara açıklık getirmek amacı ile Büyük Atamızın 5 Kasım 1925 günü Ankara Hukuk Mektebinin ilk öğrencileri karşısında yaptığı kısa açış konuşmasının tam metnini dergimizde yayınlamanın uygun olacağı düşüncesindeyim, Bu amaçla Türk Hukuk Devriminin 80 yıllık anılmaya değer belgesini sizlere sunmaktan mutluluk duyuyorum. Saygılarımla.

ATATÜRK'ÜN ANKARA HUKUK MEKTEBİNİ AÇIŞ KONUŞMASI*

Ulus Meydanındaki ilk Meclis binasında, birçok milletvekili yargıçlar, bakanlar, profesörler ve "Ankara Hukuk Mektebi"nin ilk öğrencileri karşısında 5. Kasım 1925 günü yaptığı kısa açış konuşmasının tam metnidir (1). Türk Devrimi'nin tamı tamına 80 yıllık bir belgesi, anılmaya değer.

Sayın Baylar,

Cumhuriyet'in Başkentinde bir Hukuk Okulu açmak girişimi, bugünkü toplantımızın nedenini oluşturuyor. Bugün tanık olduğumuz olay, yüksek memur ve uzman bilginler yetiştirmek girişiminden daha büyük bir önem taşımaktadır. Yıllardan beri süregelen Türk Devrimi varlığını ve temel düşüncesini, toplumsal yaşamın dayanağı olan yeni hukuk kuralları ile perçinlemek ve pekiştirmek yoluna koyulmuştur.

* Türk Hukuk Kurumu 60. Yıl Armağanı (1934-1994), s.70-74

1 Atatürk bu konuşmayı yazılı bir metne dayanarak değil, doğrudan doğruya yapmış ve bu söylev Meclis tutanak memurlarınca saptanmıştır. Konuşmanın dili yenileştirilmiştir.

MANİSA BAROSU DERGİSİ

Sahibi

Manisa Barosu Adına Başkan
Av. Remzi DEMİRKOL

Yazı İşleri Müdürü

Av. İhsan KURTASLANOĞLU

Yayın Kurulu Başkanı

Av. Talih UYAR

Üyeler

Av. Serpil TEMİZEL, Av.Recep ADIGÜZEL,
Av. Jülide KIYAK, Av.Sevgi Baykal YORULMAZ,
Av. Menşur NAVRUZ, Mehmet KARAPEHLİVAN,
Av. Sevgi TETİKER, Av.Ulaş ŞAHAN,
Av.Mustafa YILMAZ

Yönetim Yeri

MANİSA BAROSU

Peker Mah. Belediye Cad. No: 64/4 45020 MANİSA
Tel: 0 (236) 238 98 72 – 231 36 64 Fax: 0 (236) 238 98 72

Basıldığı Yer

Emek Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti. MANİSA
Tel: 0 (236) 231 13 01 Fax: 0 (236) 232 20 21

YALNIZ ABONELERE GÖNDERİLİR.

- Dergide yayınlanması için verilen yazıların yayını, yayın kurulunun olumlu kararına bağlıdır.
- Yayın kurulu tarafından uygun görülmeyen yazılar, yazarına geri gönderilir. Yazarın, yayın kurulunun kararına yönetim kurulunda itiraz hakkı vardır. Yönetim kurulunun bu konuda vereceği karar kesindir.
- Dergide yayınlanan yazılar için yazarına telif ücreti ödenmez.
- Dergide yayınlanan yazılar, kaynak gösterilmeden başka bir yerde yayınlanamaz.

YAYINLANMASI İSTENİLEN YAZILARIN GÖNDERİLECEĞİ ADRES

MANİSA BAROSU BAŞKANLIĞI
Peker Mahallesi Belediye Caddesi No: 64/4 45020 MANİSA

☎ 0 (236) 238 98 72 – 231 36 64 – 231 16 77 ☒ 0 (236) 238 98 72 – 231 96 91
✉ info@manisabarosu.org.tr

İÇİNDEKİLER

Avukat Remzi DEMİRKOL RAPOR / Hukukçu Gözüyle.....	5
Prof.Dr. Hayri DOMANIÇ Aşırı Kredi Kartı Faizlerinden Doğan Sorumluluklar , Ödenmiş Bulunan Aşırı Faizlerin Geri Alınma İmkanları, Katlamalı Faizi Yasaklayan 3095 Sayılı Faiz Kanununun 3. Maddesi İle Borçlar Kanununun 307. Maddesine Aykırı ve Geçersiz Mürekkep (Katlamalı) Kredi Kartı Faizlerini Engellemeyen Merkez Bankası İle Bankalar Birliği Dahil Devlet de Sorumludur. Bankalara Zarar Verenlere Karşı Mücadele Çok Haklı İse de, Bu Amaçla Çıkarılan 4969 ve 5020 Sayılı Kanunların Birçok Maddesi Anayasalara, İnsan Hakları Sözleşmelerine, Genel Sorumluluk Prensiplerine Aykırıdır. Bankaların Batmasından Öncelikle Anayasanın 40, 125 ve 129. Maddelerile Bankalar Kanunu Gereğince Birinci Sırada Devlet ve Memurları Sorumludur.	9
Avukat Talih UYAR (İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi İcra ve İflas Hukuku Ana Bilim Dalı Öğretim Görevlisi) Borçlu da, İcra Müdürlüğünden Aciz Vesikası Düzenlenmesini Talep Edebilir İhaleye Girerek Alacağına Mahsuben Taşınmazı Satın Alan Alacaklı, İhale Bedelini Yatırmayarak İhalenin Feshine Sebep Olduktan Sonra Taşınmaz Üzerindeki Hacizi Kaldırıp Satışın Durdurulmasını Sağlayabilir	49
Özlem KÜÇÜK KARAASLAN - Erol KARAASLAN (Sarıkamış Malmüdürlüğü Muhakemat Memuru) – (Sarıkamış Hâkimi) Vergi Usul Yasasına Göre Defter ve Belge Sunmama Suçu (md. 359/a-2)	57
Avukat Mualla GÜCİN ŞAHİN (Celal Bayar Üniversitesi Gördes Meslek Yüksekokulu Öğretim Görevlisi Manisa Barosu Avukatlarından) Evlilik Düzeni Açısından Evliliğin Genel Hükümleri	69

Manisa
01 ŞUBAT 2009

MANİSA DERGISİ

Haziran-Aralık 2002 • Sayı 23-24 (Kurtuluşun 80. Yıldönümü Özel Sayısı)

Sahibi
MANİSA'YI – MESİRİ TANITMA VE
TURİZM DERNEĞİ ADINA
Yavuz ÖZGÜN
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
İsmet KURUTAÇ
Genel Yayın Koordinatörü
Canan ÇAĞLAYAN AKYÜZ

Yazışma Adresi
İ. Gökçen Bulvarı, Ulupark içi – MANİSA
Tel: 0 (236) 231 13 37
Faks: 0 (236) 234 72 34
Web: www.manisamesirmacunu.com/

BASKI
gündem
tanıtım & baskı hizmetleri tic. ltd. şti.
1202/2 Sokak No:99/Z-02 • Yenişehir • İzmir
Tel: 0 (232) 459 22 33 • 459 22 13
Fax: 459 22 01

İÇİNDEKİLER	
Manisa Dergisi ve Manisa Şehir Müzesi Üzerine Bir Yazı	
Nusret KÖKLÜ	3
Kurtuluşun Sonra Manisa'nın İmarı Meselesi	
Mevlüt ÇELEBİ	9
Manisa Lisesi Dergisi: <i>Bizim Lise</i>	
Nejdet BİLGİ	15
Ali Ölmezoglu'nun Oktay Aslanapa'ya Manisa'dan Yazdığı Bir Mektup	
Ünal ŞENEL	27
Şark İstiklâl Mahkemesinde Gazeteciler Davası: Fevzi Lütfi Karaosmanoğlu'nun Mahkemedeki Sorgulaması	
Lütfi DÜZDEMİR	33
Manisa Yangını ve 8 Eylül Törenlerine Dair Bir Belge	
Nejdet BİLGİ	38
Manisa'daki Yahudi Mezarlıkları	
Mehmet GÜNAY	43
Kula'nın Encekler Köyünde Bağdatlı Sultan Yatırı	
Gürol PEHLİVAN	54
Mühimme Defterleri ve 141 Numaralı Mühimme Defteri'ndeki (1148-1149/1735-1736) Saruhan Sancağı ve Manisa ile İlgili Hükümler	
İlker KÜLBİLGE	69
Demirci Esnaf Şeyhi Mehmed Ağa'nın Terekesi	
Ertan GÖKMEN	81
Alaşehir'den Kıbrıs'a	
Ferhat BERBER	90
Manisalı Birri'nin Şair Nâbi'ye Yazdığı İki Kaside	
Rasih ERKUL	95
Manisa Araştırmaları 2	
Kurtuluş DEMİRKOL	104
Manisa'da Bir Bulgaristan Türkü	
Ferhat BERBER	107
Nihat Yörükoğlu'na Akrostiş	
İlyas Yılmaz BECEREN	117
1930-31 Yıllarında Hizmet Gazetesine Göre Manisa'da Sosyal Faaliyetler	
Ayşen KOÇ	118
Damla Damla Değişler	
Nusret KÖKLÜ	123
Çaybaşı'ndan Manisa'ya	
Zeynep YÖRÜKOĞLU	129
<i>Cumhuriyet Çocuğu</i> , Manisa ve Ben	
Seren ÇOBANOĞLU	131
Derneğimizin Faaliyetleri (2002).....	133

Demirci Esnaf Şeyhi Mehmed Ağa'nın Terekesi

Ertan GÖKMEN*

Vefat eden kişilerin geride bıraktığı menkul ve gayrimenkul her türlü varlığa tereke veya muhalledat,¹ bu malların kaydedildiği defterlere de tereke defterleri denilmektedir. Osmanlı iktisadî, sosyal ve kültürel tarihi için önemli bir kaynak olan bu defterler şer'iyye sicilleri içerisinde yer almaktadır. Defterlerde tereke sahibinin menşei, medeni durumu, eş ve çocuk sayısı, mesleği, taşınır taşınmaz malları, borçları, hibeleri, ve eşine bıraktığı mihre ait bilgiler bulunmaktadır. Vefat eden kişinin hayatında kullandığı ev ve mutfak eşyaları, giysileri, bağ, bahçe, arsa, ev, dükkan gibi gayri menkulleri, hayvanları, mezru ve gayri mezru tarlaları ile ambarda mevcut tahılları ayrı ayrı yazılmış ve o zamanki tahmini değerleri terekelerde belirtilmiştir. Farklı açılardan değerlendirilmesi mümkün olan şer'iyye sicilleri ve terekeler üzerinde yapılmış çalışmalar bulunmakta

birlikte² Manisa ve kazalarına ait terekeler üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Demirci'de yaşayan insanların tümünün sosyal, kültürel ve iktisadî hayatı hakkında bize kapsamlı bilgi vermese de toplumun önemli bir kesimini oluşturan esnafın bağlı olduğu şeyhe ait bir terekenin ortaya konulmasının faydalı olacağına inanıyoruz. Demirci esnaf şeyhi olan Mehmed Ağa'nın terekesi ile ilgili bilgi vermeden önce âhilik kurumu ve Türk tarihindeki yeri ile ilgili bilgi vermek yerinde olacaktır.

Anadolu'da esnaf ve sanatkârlar birliğini ifade eden âhilik, XIII. yüzyıldan başlayarak XX. yüzyıla kadar Anadolu'nun şehir, kasaba ve

² Bu çalışmalardan bazıları şunlardır: Said Öztürk, İstanbul Tereke Defterleri, İstanbul, 1995; Ömer Lütfi Barkan, "Edirne Askeri Kassamına Ait Tereke Defterleri (1545-1659)", T.T.K. Belgeler, III/5-6; Yavuz Cezar, "Bir Ayanın Muhalledatı", Belleten, XLI/161; L. Fekete, "XVI. Yüzyılda Taşralı Bir Türk Efendisinin Evi", Belleten, sayı 115; Rifat Özdemir, "Şer'iyye Sicillerinin Sosyo-Ekonomik Tarih Ve Halk Kültürü Açısından Önemi", Battalgazi ve Malatya Çevresi Halk Kültürü Sempozyumu 2-6 Temmuz 1986, Ankara, 1987; Hüseyin

* Dr., Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.
¹ Ferit Develioğlu, Osmanlıca Türkçe Ansiklopedik Lügat, Ankara, 1997, s. 667, 1084

TÜRK KÜLTÜRÜ

Yayın Ta.: Kasım/1962
Yayımlayan:
TÜRK KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA
ENSTİTÜSÜ
Kuruluş Ta.: Ekim 1961

★
İmtiyaz Sahibi:
Prof. Dr. Şükrü ELÇİN

★
Yazı İşleri Müdürü
Prof. Dr. Bahaeddin
YEDİİLDİZ

★
Fiat: 2.500.000-TL
Yıllık Abonesi
(2003 yılı için)
27.000.000-TL

Yurtdışı:
- \$ 30.-
- Euro. 30.-
Abone bedeli, 171.379
numaralı posta çeki
hesabına yatırılabilir.
Ödemeli gönderilmez.

★
Dergiye gönderilen yazılar
basılınsın basılmınsın iade
edilmez. Dergideki yazılar
kaynak gösterilerek alınabilir.
Makalelerdeki fikirler imza
sahiplerine aittir.

★
İdare ve yazışma adresi:
BAHÇELİEVLER
SONDURAK
17. SOKAK. NO.38
06490 ANKARA
Tel: 213 31 00
Faks: 213 41 35
e-posta: tkae@ttnet.net.tr

★
Mizanpaj: Serdar AYDOĞAN
Tashih: Leylâ AKSU

★
Dizilip Basıldığı Yer:
Siyasal Kitapevi
Tel: 320 44 57 pbx
Cebeci/Ankara

İ Ç İ N D E K İ L E R

Trabzon Yöresinde "Kurt Dede" ve Tarihî Bağlantısı Doç. Dr. Necati DEMİR.....	193
Saçak Mantığı Çerçevesinde Sosyal Bilimlerde "Kavramlaştırma" Leylâ AKSU.....	201
Kırzioğlu'nun Posof Hatıraları Yunus ZEYREK.....	212
XX. Yüzyıl Başında Manisa ve Kazalarında Medreseler Dr. Ertan GÖKMEN.....	219
Güçlü Bir Hiciv-Mizah Şairi ŞEYH RIZA Ali İhsan ÖBEK.....	242

Manisa
- Medrese

01 ŞUBAT 2009

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

ISSN 1300 - 3372
TÜRK KÜLTÜRÜNÜ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
TÜRK KÜLTÜRÜ

SAYI: 481-482

YIL: XLI

MAYIS-HAZİRAN 2003

XX. YÜZYIL BAŞINDA MANISA VE KAZALARINDA MEDRESELER

Dr. Ertan GÖKMEN*

Medrese, eğitim ve öğretim yapılan adadır.¹ Bir kurum olarak düşünüldüğünde ise, sıbyan mekteplerinin üstünde eğitim ve öğretim yapan orta ve yüksek öğretim müessesine denilmektedir.² Genellikle camilere bitişik ya da onlara yakın bir avluda bulunan; öğrenci hücrelerinden, şadırvan ve dersane olarak kullanılan büyük bir odadan oluşmaktadır.³

Osmanlılar, Orhan Gazi'nin İznik'te kurduğu ilk medrese ile mütevâzi bir başlangıç yapmışlar ve devletin teşvik ettiği vakıf sistemi sayesinde Osmanlı medrese ağını ülkenin her köşesine yaymışlardır.⁴ Medreselerdeki işleyiş, kuruluş vakfiyelerinde belirtilmektedir. Medreselerde okuyacak öğrenciler ile görev yapacak müderrisler ve okutulacak derslerle ilgili hususlar vakfiyede yer almaktadır.⁵ Medreselerde devletin ve halkın ihtiyaç duyduğu şeyhülislam, kadı, müderris, müftü, imam, vaiz, hatip ve sıbyan mektebi hocası gibi ilmiye sınıfına mensup kişiler yetiştiriliyordu.⁶

Osmanlı medreseleri, Fatih ve Kanunî zamanlarında parlak dönemlerini yaşamalarına rağmen bu tarihten sonra felsefi düşünce ve müspet ilimler açısından gerçek birer yüksek öğrenim kurumu olma hüviyetini kaybetmişlerdir.⁷ Giderek eski eğitim düzeyini kaybeden medreselerin ıslahı için I. Ahmet, IV. Murat, III. Ahmet, I. Mahmut ve III. Selim zamanlarında çalışmalar yapılmışsa da başarı

* Celal Bayar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü.

¹ Mehmet Zeki Pakalın, *Osmanlı Tarih Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, c. 11, İstanbul, 1993, s. 436.

² Cahit Baltacı, *XY-XVI. Asırda Osmanlı Medreseleri* (Teşkilat-Tarih), İstanbul, 1976, s. 25.

³ Yahya Akyüz, "Tanzimat Dönemi Eğitimin Özellikleri," *Tanzimat'ın 150. Yılı Dönümü Uluslararası Sempozyum Bildirileri (15-27 Aralık 1989)*, Ankara, 1991, s. 391.

⁴ Mehmet İpşirli, "İlmiye Teşkilatı", *Osmanlı Devleti ve Medeniyeti Tarihi*, ed. E. İhsan Oğlu, İstanbul, 1994, s. 260.

⁵ Hüseyin Hatemi, "19. yüzyılda Medreseler", *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi*, c. II, İstanbul, 1985, s. 502. Bir medrese vakfiyesine örnek verecek olursak; Demirci kazasında hayır sahibi Mahmut Çelebizâde İsmail Ağa 1273/1856 senesinde Şeyh İlahi Cami avlusunda sınırları belirtilen 1200 zira mülk arsa üzerinde 14 talebe odası ve bir adet müderris odası bulunan medrese-i cedid adında bir medrese inşa ettirdiğini, ayrıca 3000 akçeyi bu medreseye vakfettiğini, bu paranın 515 hesabı ile istihbar olunmasını elde edilecek paradan medrese hocasına günlük 20 akçe verilmesini kalan paranın da medresenin tamirine harcamasını istemiştir. Vakıflar Genel Müdürlüğü Arşivi, Def. No. 2234, s. 112.

⁶ Yahya Akyüz, *Türk Eğitim Tarihi*, İstanbul 1993, s. 64-65.

⁷ Hatemi, a.g.e., s. 502.

ISBN 975-8628-00-3

MANİSA ARAŞTIRMALARI

MANİSA ARAŞTIRMALARI 1

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
MANİSA YÖRESİ TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
MANİSA YÖRESİ TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

Müdür
Emrehan KÜEY

Yönetim Kurulu
Selim ALTAN
Celil ALTINBİLEK
Nejdet BİLGİ
Mevlüt ÇELEBİ
Gürol PEHLİVAN
Ünal ŞENEL

Manisa Araştırmaları – 1*

ISBN 975-8628-00-3

© Copyright 2001

Tüm hakları saklıdır. Celal Bayar Üniversitesi Manisa ve Yöresi Türk Tarihi ve Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin izni olmaksızın basılamaz, çoğaltılamaz, kopya edilemez.

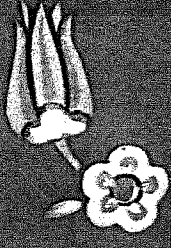
*Bu kitapta yer alan araştırmalardaki bilgi, fikir ve hükümlerin yanısıra kullanılan dile ilişkin tüm sorumluluk, sadece yazarlarına aittir.

Baskı: Emek Matbaacılık

MANİSA 2001

İÇİNDEKİLER

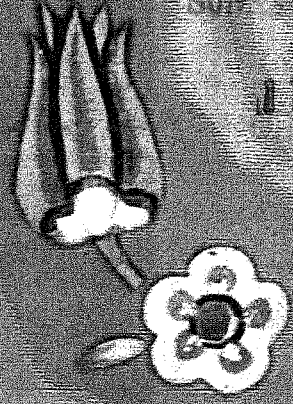
Sunuş	V
Turan GÖKÇE XVI. Yüzyılda Kula	1
Vehbi GÜNAY Köyden Kasabaya: Kırkağaç'ın Gelişimi (XVI. Yüzyıl)	39
Mustafa KORKMAZ Evkaf Defterlerine Göre XVI. Yüzyılda Saruhanoğulları Vakıfları	55
Nejdet BİLGİ 1842 Yılında Saruhan Sancağı'nın Nüfusu ve İdari Bölünüşü	87
Cahit TELCİ XIX. Yüzyılın Ortalarında Ahmetli	123
Nurettin GÜLMEZ Kurtuluş Savaşı'nda Demirci	145
Leyla KAPLAN 1928-1934 Okuma Yazma Seferberliği ve Manisa	169
Ali BİRİNCİ İbrahim Gökçen Manisa Tarihçisi ve Ressamı'nın Hayatı ve Eserleri	185
Galip ALÇİTEPE Celal Bayar'ın Manisa Seyahati (30.10-06.11.1949)	201
Gürol PEHLİVAN Soma'da Yayınlanan "Folklor (Halk Bilimi)" Dergisi Üzerine Bir Araştırma	207

ISBN 975-8628-04-6

MANİSA ARAŞTIRMALARI

MANİSA ARAŞTIRMALARI 2

F.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
MANİSA YÖRESİ TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

MARUZ YAYINCILIK
SÖZLEŞİMİNE GÖRE

7 MAYIS 2002

T.C.
CELAL BAYAR ÜNİVERSİTESİ
MANİSA YÖRESİ TÜRK TARİHİ VE KÜLTÜRÜNÜ
ARAŞTIRMA VE UYGULAMA MERKEZİ

Müdür
Emrehan KÜEY

Yönetim Kurulu
Selim ALTAN
Celil ALTINBİLEK
Nejdet BİLGİ
Mevlüt ÇELEBİ
Gürol PEHLİVAN
Ünal ŞENEL

Manisa Araştırmaları – 2*

Yayına Hazırlayanlar
Nejdet BİLGİ - Emrehan KÜEY

ISBN 975-8628-04-6

© Copyright 2001

Tüm hakları saklıdır. Celal Bayar Üniversitesi Manisa Yöresi Türk Tarihi ve Kültürünü Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin izni olmaksızın basılamaz, çoğaltılamaz, kopya edilemez.

*Bu kitapta yer alan araştırmalardaki bilgi, fikir ve hükümlerin yansırı kullanılan dile ilişkin tüm sorumluluk, sadece yazarlarına aittir.

Kapak resmi: Muradiye Camii sermahfil altı ağaç işlemeden detay

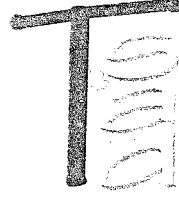
Kapak: Nuri Erdem

Baskı: HIRAŞ

MANİSA 2002

İÇİNDEKİLER

Nezahat ÖZTEKİN	
XVI. Yüzyıl Manisa Müderrislerinden Bekâyi ve Gül ü Bülbül'ü.....	1
Sezai KÜÇÜK	
Manisa Mevlevihânesi.....	15
Veysi DÖRTBUDAK	
Alaşehirli Veysi.....	21
Yuzo NAGATA (Çeviren: İlker KÜLBİLGE)	
Türkiye'de Tanzimat Öncesi Dönemde Âyanların Bölgesel Gelişimdeki Rolü: Karaosmanoğlu Ailesi Hakkında Bir Çalışma.....	27
Cahit TELCİ	
Turgutlu Voyvodası es-Seyid el-Hac İbrahim Ağa'nın 1809 Yılında Zabt Edilen Muhallefatı.....	43
Vehbi GÜNAY	
Kırkağaç Kazasının Sosyo-Ekonomik ve İdarî Yapısı (Aydın Vilâyet Salnâmelerine Göre).....	77
Nejdet BİLGİ	
Millî Mücadele'nin Başlarında Batı Anadolu (Kâzım Nâmi'nin Gözlemleri).....	137
Mevlüt ÇELEBİ	
Manisa Sergisi (4-14 Nisan 1927).....	167
Alpay BİZBİRLİK	
Manisa Entekkeliler Tekkesi ve Hazinesi.....	179
Ali BİRİNCİ	
Kâmil Su: Manisa Tarihine Emek Veren Bir Tarihinin Hayat Hikâyesi.....	193
Ünal ŞENEL	
Âli Ölmezoğlu (1915-1989).....	209
Galip ALÇİTEPE	
Mahmut Celal (Bayar) Bey'den Mustafa Kemal Paşa'ya Bir Mektup.....	223
Harun ÇOBAN	
Dünyada ve Türkiye'de Çekirdeksiz Kuru Üzümün Genel Durumu ve Manisa.....	241

Sahibi / Owner

Akademisyenler Birliği Adına
Prof. Dr. Şükrü KOÇ

Editörler Kurulu Başkanı / Editor in Chief
Yrd. Doç. Dr. Erdiñç YAZICI

Editörler Kurulu / Editorial Board

Prof. Dr. Kazım SARIKAVAK Doç. Dr. Vedat BİLGİN
Yard. Doç. Dr. Nurettin PARILTI Dr. Arif ÖZERBAŞ

Yazı İşleri Müdürü

Yrd. Doç. Dr. M. Akif SÖZER

Redaksiyon / Reduction

Okt. Mevlüt TIKENCE / Araş. Gör. Halil TOKCAN

Danışma Kurulu/Advisory Board

Prof. Dr. Salih AKKAŞ Gazi Ü.	Prof. Dr. Semih YALÇIN Gazi Ü.
Prof. Dr. Kadir ARICI Gazi Ü.	Prof. Dr. Ekrem YILDIZ Kırıkkale Ü.
Prof. Dr. İbrahim ARSLANOĞLU Gazi Ü.	Doç. Dr. Hayati AKYOL Gazi Ü.
Prof. Dr. Rıza AYHAN Gazi Ü.	Doç. Dr. Tahir AKGEMCİ Selçuk Ü.
Prof. Dr. Eyüp Bedir Gazi Ü.	Doç. Dr. Serdar ALTINOK Gazi Ü.
Prof. Dr. Süleyman H. BOLAY Gazi Ü.	Doç. Dr. Abid BULUT İnönü Ü.
Prof. Dr. Salih ÇEÇEN Ankara Ü.	Doç. Dr. Adnan ÇELİK S. İmam Ü.
Prof. Dr. Temel ÇALIK Gazi Ü.	Doç. Dr. Recep GÜNEŞ İnönü Ü.
Prof. Dr. Rasih DEMİRCİ Tek.ve Eko. Ü.	Doç. Dr. Emin KARİP Gazi Ü.
Prof. Dr. İsmail DOĞAN Ank. Üniv.	Doç. Dr. Zeki KAYMAZ Ege Ü.
Prof. Dr. Tayyip DUMAN Gazi Üniv.	Doç. Dr. Abdullah KORKMAZ İnönü Ü.
Prof. Dr. İhsan ERDOĞAN Gazi Ü.	Doç. Dr. Selma YEL Gazi Ü.
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY Gazi Ü.	Yard. Doç. Dr. Şener BÜYÜKÖZTÜRK Başkent. Ü.
Prof. Dr. Turan GÜVEN Gazi Ü.	Yard. Doç. Dr. Yaşar KAYA İnönü Ü.
Prof. Dr. Mehmet GÜNAY Gazi Ü.	Yard. Doç. Dr. İsa KORKMAZ Selçuk Ü.
Prof. Dr. Cahit GÜNBATTI Ank. Ü.	Yard. Doç. Dr. Kemal KÖKSAL Gazi Ü.
Prof. Dr. Nurettin GÜZ Gazi Ü.	Yard. Doç. Dr. Hüseyin ÖNCÜ Gazi Ü.
Prof. Dr. Eyüp İSPİR Gazi Ü.	Yard. Doç. Dr. İsmet SAYHAN Kırıkkale Ü.
Prof. Dr. Hüseyin SEVER Ank. Ü.	Yard. Doç. Dr. Mehmet TAŞDEMİR Gazi Ü.
Prof. Dr. Adnan TEPECİK Gazi Ü.	Yard. Doç. Dr. Fahri TEMİZYÜREK Gazi Ü.
Prof. Dr. Refik TURAN Gazi Ü.	Yard. Doç. Dr. Nuri YAVUZ Gazi Ü.

01 ŞUBAT 2009

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

İÇİNDEKİLER

Durmuş KILIÇ / M. Hanifi ERCOŞKUN / Ahmet NALÇACI - 9
Sınıf Öğretmeni Adaylarının Demokratik Tutumları

Türkan ERDOĞAN - 21
Küreselleşmenin Ekonomik, Politik ve Toplumsal Yansımaları

Mustafa KALE - 45
Liselerin Örgütsel Öğrenme Düzeylerinin Belirlenmesi

Serhat SOYŞEKERCİ / Ayten AKATAY - 63
Girişimcilik Paradigmalarında Kaymalar ve Girişimcilikte Profil Eksenleri

Aylin BAŞLAMIŞLI / Rüçhan İRİ - 77
18-21 Yaş Arası Erkek Hentbolcularda Çabuk Kuvvet Antrenmanının
Motorik ve Antropometrik Özelliklere Etkisi

Ertan GÖKMEN - 93
Doğu Türkistanlıların Türkiye'ye Göçü ve Salihli'ye Yerleşmeleri

Didem Üstün VURAL - 115
19. Yüzyıl'da Asker Ressamlarının ve Cumhuriyet Dönemi Türk
Ressamlarının Hocaları Olan Bir Grup Avrupalı Ressam

Gülten HERGÜNER / Sibel ARSLAN / Sinan AYAN - 127
İlköğretim I. Kademe Beden Eğitimi Öğretmeni İhtiyacı

Baki YILMAZ / Serkan HAZAR - 143
Cezaevlerinde Beden Eğitimi Müfredat Programının
Uygulanma Düzeyi ve Tutuklu ve Hükümlülerin Beden Eğitimi
Faaliyetlerine Katılımları

M. Akif SÖZER - 155
İsrahevlerinde Kalan Çocukların Suç İşlemelerinde Aile Ortamının Etkisi

Haydar DURUKAN - 193
Eğitimde Çatışma ve Yönetimi

Ömer ASAL / Tuba ÇOLAKLAR - 199
Türkiye'ye Yabancı Sermayenin Gelmemesinin Nedenleri ve Yabancı
Sermayeyi Türkiye'ye Çekebilmek İçin Yapılması Gereken Çalışmalar

Selçuk UYGUN - 209
II. Dünya Savaşının Köy Enstitülerine Etkileri